

OPINNÄYTETYÖ

Zobi

Vapaaehtoistyöstä kokemusta, kavereita ja kulttuuria

Olli Koivumies

Yhteisöpedagogi AMK
(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
9/2021

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi AMK

Tekijät: Olli Koivumies
Opinnäytetyön nimi: Zobi – Vapaaehtoistyöstä kokemusta, kavereita ja kulttuuria
Sivumäärä: 57 ja 13 liitesivua
Työn ohjaaja(t): Susanna Pitkänen
Työn tilaaja(t): Kuopion kaupungin nuorisopalvelut

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Kuopiossa toimivan nuorten vapaaehtoistyö Zobi-toimintaan osallistuneiden nuorten ja yhteistyökumppaneiden kokemuksia toiminnasta tuottaen sisältöä toimintamallin kehitystyötä ja laajentamista varten. Työn tilaajana toimi Kuopion kaupungin nuorisopalvelut, jonka päätehtävänä on nuorten sosiaalinen vahvistaminen ja aktiiviseksi kansalaiseksi kasvattaminen. Kuopion kaupungin nuorisopalvelut tuottaa kunnallista, ammatillista nuorisotyötä, jota ohjaa nuorisolaki, kuntalaki, sekä Kuopion kaupungin visio ja strategia.

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jossa tutkimuksen triangulaatiota hyödyntäen on käytetty myös määrälliselle tutkimukselle totuttuja tutkimusmenetelmiä. Monimenetelmäinen tutkimus pitää sisällään Zobi-toiminnassa mukana olleille nuorille tuotetun kyselyn, tutkimushetkellä mukana oleville Zobi-nuorille tuotetun toiminnallisen mielipidekyselyn ja ryhmähaastattelun, Zobi-toimintaa ohjanneiden ohjaajien ideariihen, sekä toiminnan yhteistyökumppaneiden haastattelut.

Opinnäytetyön yksi keskeisimmistä johtopäätöksistä on se, että Zobi-toiminnan voidaan sanoa olevan nuorten osallisuutta vahvistava yhteisöllisiä kokemuksia tarjoava, hyvin hedelmällistä tulosta aikaan saava nuorisotyön toimintamalli, jossa korostuu moniammatillinen sektorirajat ylittävä yhteistyö.

Asiasanat: Nuorisotyö, yhteisöllisyys, osallisuus, vapaaehtoistyö, vapaaehtoistoiminta

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Program in Community Educator

Author: Olli Koivumies
Title: Zobi – Volunteering experience, friends and culture
Number of Pages: 57 and 13 attachment pages
Supervisor(s): Susanna pitkänen
Commissioned by: City of Kuopio youth services

The aim of this thesis was find out the experiences of young people and partners who participated in the youth volunteering Zobi activity in Kuopio. Producing content for the development and expansion of the operating model. The client of the work was the youth services of the city of Kuopio, whose main tas is to strengthen young people socially and grow them into active citizens. The City of Kuopio`s youth services produce municipal, professional youth work, which is guided by the Youth Act, the Municipal Act, and the vision and strategy of the City of Kuopio. The thesis is a qualitative research, in which the research methods used for quantitative research have also been used, utilizing the triangulation of the research. The multimethod study includes a survey of young people involved in Zobi activities, a functional opiniol poll and group interview produced for young people in Zobi at the time of the study, a brainstorming session of the instructors who guided Zobi activities, and interviews with activity partners. One of the main conclusions of the thesis is that the Zobi activity can be said to be a youth work model that strengthens the participation of young people and provides a very good result, which emphasizes multidisciplinary cross-sectoral cooperation.

Youth work, communality, participation, volunteering

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	TUTKIMUKSEN TAUSTATIEDOT.....	7
	2.1 Kuopion kaupungin nuorisopalvelut.....	7
	2.2 Zobi - Tästä kaikki alkoi.....	9
	2.3 Zobi -Vapaaehtoistyöstä kokemusta, kavereita ja kulttuuria.....	10
3	VAPAAEHTOISTYÖ.....	14
	3.1 Vapaaehtoistyö.....	14
	3.2 Nuori vapaaehtoistyössä.....	15
	3.3 Vapaaehtoistyön lainsäädäntö.....	16
4	TUTKIMUKSEN KULKU.....	18
	4.1 Tutkimuskysymys.....	18
	4.2 Kehittämistyön menetelmät.....	19
	4.3 Menetelmistä käytäntöön.....	22
5	AINEISTON ANALYYSI.....	24
	5.1 Zobi -ohjaajien ideariihi.....	24
	5.2 Yhteistyökumppanihaastattelut.....	33
	5.3 Webropol-kysely.....	35
	5.4 Toiminnallinen mielipidekysely ja ryhmähaastattelu.....	43
	5.5 Tulosten yhteenveto.....	47
6	POHDINTA.....	51
	6.1 Tilaajan palaute.....	52

6.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	53
6.3 Kehittämisen- ja jatkotutkimusehdotukset	54
LÄHTEET	56
LIITTEET	58

1 JOHDANTO

Suomessa lähes puolet kansakunnasta tekee vapaaehtoistyötä jollain asteella. Vapaaehtoistyö Suomessa on yhdistysten, seurakuntien ja kuntien toiminnassa merkittävän suuressa roolissa. (Sademies & Kostiainen 2013, 2.) Myös nuoret henkilöt tekevät vapaaehtoistyötä, vapaaehtoistyö kasvattaa. Nuori vapaaehtoistyöntekijä hyötyy saadessaan hyvän mielen tuottamastaan avusta, hän oppii uusia taitoja ja saa mahdollisesti uusia ystäviä. Useassa tapauksessa vapaaehtoistyöstä saa todistuksen, jota nuori voi hyödyntää tulevaisuudessa esimerkiksi opiskelupaikkaa tai töitä hakiessaan. (Kansalaisareena 2019.)

Kuopion kaupungin nuorisopalveluiden toimintaohjelman yhtenä tavoitteena on mahdollistaa nuorille mahdollisuus kokea osallisuutta projekti- ja toimintaryhmissä. Tavoitteelle asetetut toimenpiteet sisältävät muun muassa nuorten vapaaehtoistyön mahdollisuuden järjestämisen. (Ilo olla nuori 2018, 10.)

Kuopion nuorisopalveluiden Zobi-toiminta on moniammatillinen nuorisotyön malli, jonka tarkoituksena on edistää nuorten osallisuutta ja alueellista yhteisöllisyyttä tarjoten nuorille mahdollisuus vapaaehtoistyöhön matalalla kynnyksellä.

Zobi-toiminta valikoitui opinnäytetyöni aiheeksi perustuen henkilökohtaisiin kokemuksiin toiminnan vaikuttavuudesta, sekä opinnäytetyön tilaajan Kuopion nuorisopalveluiden tarpeesta kehittää toimintaa. Tällä opinnäytetyöllä halutaan tuoda esille Zobi-toiminnassa mukana olleiden nuorten, sekä yhteistyökumppaneiden kokemuksia toiminnasta löytäen mahdollisia kehittämisen kohteita Zobi-toiminnasta.

Opinnäytetyössä käsitellään myös nuorilla teetetyn vapaaehtoistyön eettisyyttä ja lainsäädäntöä. Tutkimus on kvalitatiivinen, eli laadullinen, jossa on hyödynnetty tutkimuksen triangulaatiota yhdistellen tutkimukseen myös määrällisen, eli kvantitatiivisen tutkimuksen tutkimusmenetelmiä. Tutkimuksen keskiöön nousevat aiemmin Zobi-toiminnassa mukana olleille nuorille tuotettu kysely, tutkimushetkellä mukana oleville Zobi-nuorille tuotettu toiminnallinen mielikysely ja ryhmähaastattelu, Zobi-toimintaa ohjanneiden ohjaajien ideariihi, sekä toiminnan yhteistyökumppaneiden haastattelut.

Opinnäytetyön tuloksia hyödynnetään Zobi-toiminnan toimintamallin kehittämisen ja toiminnan laajentamisen välineenä Kuopion nuorisopalveluissa.

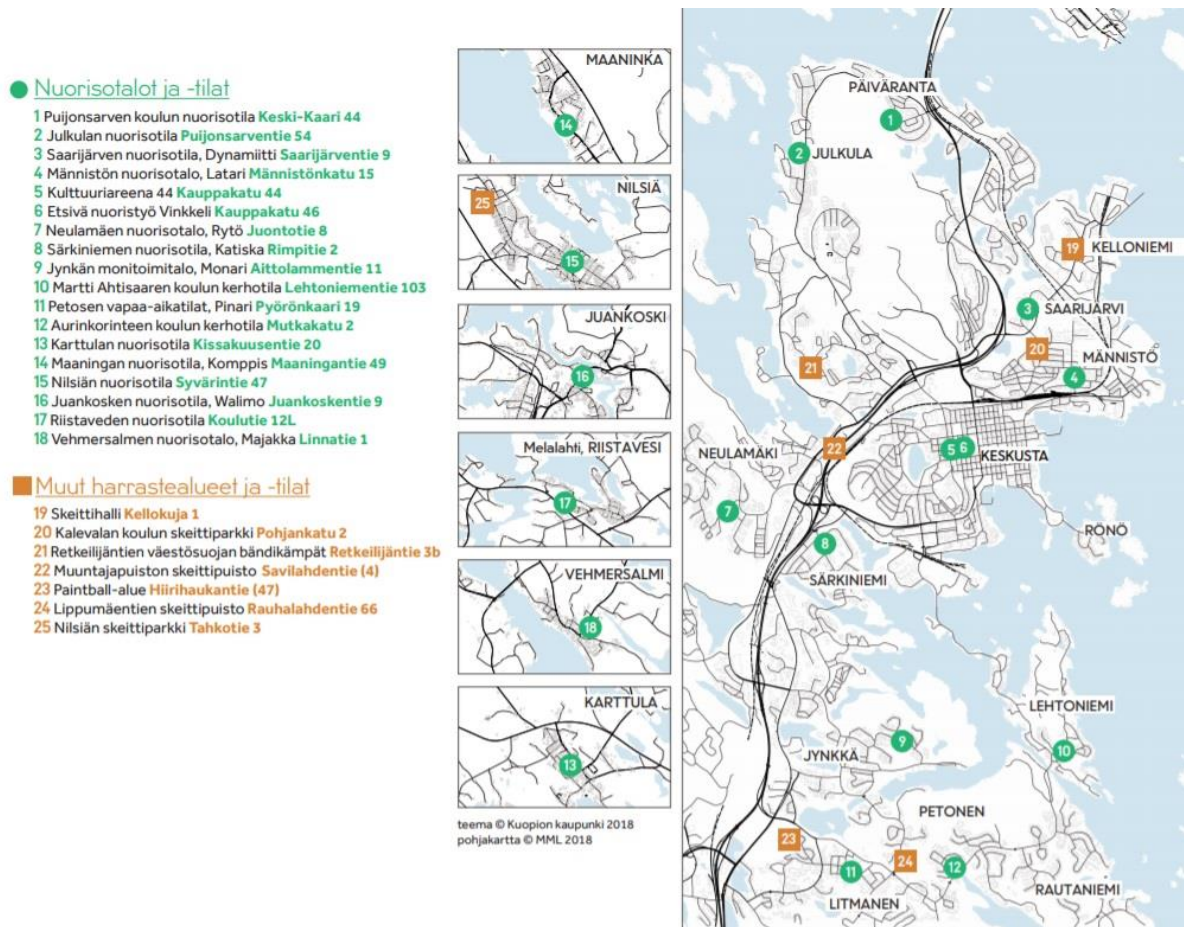
2 TUTKIMUKSEN TAUSTATIEDOT

2.1 Kuopion kaupungin nuorisopalvelut

Opinnäytetyön tilaaja Kuopion kaupungin nuorisopalvelut toimii Kuopion kaupunkiorganisaatioissa kasvun ja oppimisen palvelualueen alaisuudessa. Kasvun ja oppimisen palvelualue koostuu varhaiskasvatuspalveluista, perusopetus- ja nuorisopalveluista, lukio- ja toisen asteen palveluista, sekä kasvun ja oppimisen tuen palveluista. (Kuopio 2021a.)

Pohjois-Savossa sijaitseva Kuopio on vuonna 1775 perustettu kunta. Kauniista luonnostaan tutuksi tullut Kuopio on tällä hetkellä Suomen 9. suurin kunta. Kuopion väkiluku on ollut lokaan loppuun vuonna 2020 noin 120 000 asukasta. (Kuopion kaupunki 2021b.)

Kuopion nuorisopalveluilla työskentelee 44 nuorisonohjaajaa, joista 13 tekee etsivää nuorisotyötä (Po1nt 2021). Tämän lisäksi nuorisotyötä nuorisopalveluilla tekee osa-aikaiset nuorisotyöntekijät ja hanketyöntekijät (Kuopion nuorisopalvelut 2017, 5). Nuorisotiloja Kuopiosta löytyy 15, joiden lisäksi nuorisopalveluiden hallinnassa on erilaisia harraste- ja kerhotiloja (Po1nt 2021). Kuopion kaupungin hallinnoimat harraste ja kerhotilat esitelty karttakuvana kuvassa 1.

Kuva 1. Nuorisopalveluiden nuorisotalot ja -tilat, sekä muut harrastealueet ja -tilat (Kuopion nuorisopalvelut 2017, 35).

Ammatillinen nuorisotyö on kasvatustyötä, jonka keskeisimpänä tavoitteena edistää nuorten kasvu- ja elinoloja siten että jokainen nuori voi saavuttaa paikkansa yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä omien voimavarojensa ja näkemystensä kanssa kokien elämänsä merkitykselliseksi (Suomen nuorisotalon kattojärjestö Allianssi & Nuorisotalo- ja liikunta-alan asiantuntijat ry 2020).

Kuopion nuorisopalvelujen toimintaa ohjaavat nuorisolaki ja kuntalaki, sekä Kuopion kaupungin visio ja strategia. Nuorisotyöllä pyritään laajaan ennaltaehkäisyyn vaikuttamalla erityisesti syrjäytymisen riskeihin varhaisessa vaiheessa. Lähtökohtaisesti kohderyhmää ovat kaikki kaupungin nuoret, mutta työtä kohdennetaan erityisesti nuoriin, joiden huomataan olevan syrjäytymisuhan alla tarvitte erityistä tukea. Tällaista kohderyhmää on 10–15 % kaupungin nuorista. Nuorisotyön perusta on ammattitaitoiset nuorisoneuvoajat, laaja viranomais- ja järjestöyhteistyöverkosto, sekä nuorisoneuvoajien vahva tuntemus alueellisista erityispiirteistä. (Kuopion nuorisopalvelut 2017, 5.)

Nuorisopalveluiden toimintaohjelma 2017–2020 on tuotettu antamaan kuopiolaiselle nuorisotyölle raamit, jonka mukaan työtä tehdään alueesta riippumatta yhdenvertaisesti alueelliset erityispiirteet ja tarpeet huomioiden (Kuopion nuorisopalvelut 2017, 3). Nuorisotyötä tehdään vahvaan arvopohjaan nojaten ja työn keskiössä on aina nuori. Nuorisopalveluiden arvopohjan avainsanoja ovat osallisuus, dialogisuus ja yhdenvertaisuus. Työn päätehtävänä on nuorten sosiaalinen vahvistaminen ja aktiiviseksi kansalaiseksi kasvattaminen. (Kuopion nuorisopalvelut 2017, 4.)

2.2 Zobi - Tästä kaikki alkoi

Zobi on vuonna 2015 käynnistetty nuorten vapaaehtoistyön toimintamalli, joka sai alkunsa Euroopan Sosiaalirahaston ja Etelä-Savon ELY-keskuksen rahoittamasta Humanistisen ammattikorkeakoulun ja Kuopion kaupungin nuorisopalveluiden yhteistyöhankkeesta nimeltään NuoriZaaristo. Hanke toteutettiin aikavälillä 1.8.2015–31.7.2016. Hankkeen tarkoituksena oli luoda uutta ja kehittää nuorten osallisuutta edistävää toimintaa Kuopion uudelle asuinalueelle Saaristokaupunkiin. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2016.)

NuoriZaaristo -hankkeen voimin Saaristokaupunkiin luotiin toimintamalli, jonka avulla alueen yhteisöllisyyttä ja nuorten osallisuutta pystyttiin lisäämään. Toimintamalli pitää sisällään osallisuutta ja yhteisöllisyyttä edistäviä työmuotoja. (Loppuraportti 2016, 3.)

Brändinimike Zobi juontuu sanasta Jobi. Zobissa nuoret tekevät vapaaehtoistyötä oman asuinalueensa hyväksi itsenäisesti, sekä vertaisryhmissä nuorisonohjaajien tuella. Yhdessä työskentely ja työelämävalmiuksia edistävä vapaaehtoistyö tarjoaa oivan mahdollisuuden kokea välittömiä osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia. Nuoret oppivat yhdessä tekemisen taitoja samalla kartuttaen työkokemusta. Toiminnasta nuori saa työkokemuksen, yhteisöllisen elämyksellisen, sekä aiemmin mainittujen oppien ja kokemusten lisäksi vapaaehtoistyötodistuksen, jota nuori voi tulevaisuudessa hyödyntää kesätyö- tai opiskelupaikan haussa. (Ruuskanen, Hakoluoto & Saaranen-Kauppinen 2016, 7.)

Zobi-toiminnan mahdollistuminen vaatii laajan yhteistyöverkoston, johon kuuluu alueella toimivia yrityksiä ja yhteisöjä. Hankkeen aikana toiminnassa mukana olevia yhteistyötahoja ovat olleet muun muassa Lemminkäinen Oy, S-Market Keilankanta, Lassila & Tikanoja, Kuopion kaupungin liikelaitos Mestar, sekä Attendo hoivakoti Aurinkopuisto. (Loppuraportti 2016, 2.)

Hankkeen avulla Zobi-toiminta juurrutettiin osaksi Kuopion kaupungin nuorisopalveluiden vuosittaista toimintaa ja kohdennettiin toteutettavaksi eteläisen Kuopion alueella. Hankkeen päätyttyä Zobi -toimintaa on toteutettu eteläisen Kuopion alueella vuosina 2017–2019, sekä kuluvana vuonna 2021. Vuosien vaihtuessa myös osa yhteistyökumppaneista on vaihtunut.

2.3 Zobi -Vapaaehtoistyöstä kokemusta, kavereita ja kulttuuria

Kuopiossa Zobi-toimintaa on toteutettu kolmen alueellista nuorisotyötä tekevän nuorisonohjaajan voimin osana perustyötä. Toiminnan vuosikello (Liite 1.) kulkee aikajänteellä tammi-kesäkuu. Tammikuun aikana Zobi-ohjaajat kokoontuvat sopimaan työnjaosta ja muista käytännön järjestelyistä. Helmikuussa sovituin työnjain Zobi-toiminnasta tuotetaan mainokset, jotka laitetaan levitykseen maaliskuun aikana. Maaliskuun aikana vapaaehtoistyöpäivät kalenteroidaan ja aloitetaan yhteisen elämysretken käytännön järjestelytoimet, kuten bussitarjouspyynnöt ja majoitus asiat. Huhti-toukokuun aikana hakuajan päätyttyä toimintaan valitaan 12 nuorta, joiden kanssa työskentely aloitetaan välittömästi. Ensimmäiset tapaamiset ovat ryhmäyttäviä tuokioita ja työelämävalmiuksia edistäviä työpajoja. Touko-kesäkuun aikana nuorten ryhmän kanssa työskennellään erilaisissa vapaaehtoistyötehtävissä ja tutustutaan erilaisiin työympäristöihin. Zobi -toiminta huipentuu kesäkuun lopussa toteutettavaan elämysreissuun, johon Zobi-toiminnassa mukana olleet nuoret pääsevät luonnollisesti maksuttomasti. Reissun päätteeksi nuorilta kerätään toiminnasta palautetta ja jaetaan vapaaehtoistyötodistukset. (Zobi -toiminnan vuosikello suunnitelma 2021.)

Zobi-toimintaan rekrytoidaan mukaan vuosittain 12 vähintään 14 vuotta täyttäneitä nuorta. Toiminta markkinoidaan alueen yläkouluilla Wilma-sovelluksen, sekä jalkautuvan markkinoinnin kautta. Tämän lisäksi mainostus tapahtuu Kuopion nuorisopalveluiden, sekä alueen nuorisotilojen sosiaalisen median kanavissa. Vuoden 2021 mainos (Liite 2).

Zobi-toimintaan haetaan mukaan mms- tai whatsapp viestillä. Toimintaan mukaan hakevat nuoret saavat paluuviestinä linkin kyselyyn (Liite 3.), jonka tarkoituksena on helpottaa Zobi -ohjaajien rekrytointityötä. Toimintaan pyritään löytämään sellaiset nuoret, jotka eivät jostain syystä ole saaneet tai hakeneet kesätöitä (Kuopion nuorisopalvelut 2020).

Zobi-toiminnan alkaessa toimintaan valittua nuorten ryhmää nähdään viikoittain. Ensimmäiset tapaamiset pitävät sisällään ryhmäyttäviä tuokioita, sekä työelämävalmiuksia edistävää perehdytystä. Vapaaehtoistöiden alkaessa nuoret ovat saaneet valmiudet toimia vapaaehtoistyöntekijän roolissa nuorisonohjaajien tuella.

Vapaaehtoistyökokemusta nuorille kertyy vähintään 20 tuntia. Henkilötyötunneiksi laskettuna 12 osallistuvan nuoren tehty vapaaehtoistyö omalla asuinalueella on vähintään 240 tuntia, joka voidaan nähdä merkittävänä hyötynä alueella. Työkerroilla on aina mukana 1–2 nuorisonohjaajaa tekemässä samaa työtä yhdessä nuorten kanssa (Kuopion nuorisopalvelut 2020). Laskennassa ei ole huomioitu työkerroilla toiminnassa mukana olevien nuorisonohjaajien työtunteja.

Vuoden 2021 Zobi-toiminta toteutettiin vallitsevan koronatilanteen vuoksi pienemmällä osallistujamäärällä. Toimintaan valittiin mukaan kuusi nuorta, joiden kanssa työskenneltiin koronarajoitusten puitteissa niissä työtehtävissä, jotka rajoitusten puitteissa olivat mahdollisia. Myös perinteeksi muodostunut yhteisöllinen elämysreissu Provinssi festivaalille muuttui reissuksi Kauhavalle, josta käsin ryhmän kanssa käytiin Tuurin kyläkaupassa, sekä Huvivaltio Power Parkissa. Seuraavissa kuvissa vuoden 2021 Zobi-nuorten kanssa olemme tekemässä vapaaehtoistyötä eräässä paikallisessa S-marketissa sekä Kuopion tunnetuimman uimarannan ympäristössä.

Kuva 2. Zobi-nuoret paikallisessa S-marketissa vapaaehtoistyössä (Koivumies 2021).

Zobi-projektin nuoret siivosivat Väinölännimen uimarannan Juhannuksen jäljiltä

Kuva 3. Zobi-projektin nuoret siivosivat Väinölännimen uimarannan juhannuksen jäljiltä (Real Albert Promotion 2021).

3 VAPAAEHTOISTYÖ

3.1 Vapaaehtoistyö

Vapaaehtoistyö on toimintaa, jonka pyrkimyksenä on tehdä toiselle ihmiselle tai yhteisölle hyvää. Vapaaehtoistyö on nimensä mukaisesti tekijälleen vapaaehtoista ilman pakkoa tai velvollisuutta. Vapaaehtoistyöstä ei makseta palkkaa. (Majalahti, Tuomela & Virén 2017, 3.)

Vapaaehtoistyöstä voidaan käyttää myös nimitystä vapaaehtoistoiminta. Käsitteet vapaaehtoistyö ja vapaaehtoistoiminta eroaa hieman toisistaan. Vapaaehtoistoiminta koetaan kollektiivisempänä yleishyödyllisenä toimintana, kun taas vapaaehtoistyö kuvaa konkreettisemmän ja yksilöllisemmän tehtävän suorittamista. Käsite vapaaehtoistyö on käsitteenä kansainvälisesti tunnetumpi. (Majalahti ym. 2017, 4.)

Opinnäytetyön edetessä käytän termiä vapaaehtoistyö, sillä mittavaa eroa käsitteiden määrittelyssä opinnäytetyön kannalta ei ole.

Suomessa lähes puolet kansakunnasta tekee vapaaehtoistyötä jollain asteella. Vapaaehtoistyö Suomessa on yhdistysten, seurakuntien ja kuntien toiminnassa merkittävän suuressa roolissa. Vapaaehtoistyön merkitystä korostaa ennen kaikkea se, että vapaaehtoistyön voimin tehtyä työtä olisi mahdotonta korvata kokonaan palkkatyöllä yhteiskunnan tasolta. (Sademies & Kostiainen 2013, 2.)

Yhteiskunnan kannalta on myös merkittävää tiedostaa vapaaehtoistyön merkitys kansakunnan hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä nostavana voimavarana (Sademies & Kostiainen 2013, 2).

United Nations Volunteers Programme (UNV), eli Yhdistyneiden Kansakuntien vapaaehtoisten ohjelma työskentelee tukien rauhaa ja kehitystä vapaaehtoistyön kautta ympäri maailman (UN-Volunteers 2021.)

UNV:n vapaaehtoistyötä ohjaavia periaatteita

- Vapaaehtoistyössä on kysymys henkilökohtaisesta valinnasta
- Vapaaehtoistyö tarkoittaa legitiimiä tapaa, jolla ihmiset voivat osallistua erilaiseen toimintaan omissa yhteisöissään

- Se saa ihmiset ja ihmisryhmät ottamaan kantaa humanitaarisiin sekä ympäristö- ja sosiaalisiin kysymyksiin
- Se on palkatonta, mutta ei korvaa palkkatyötä
- Se ei ole ilmainen vaihtoehto, eikä uhka palkkatyölle (Laasanen 2011, 9.)

3.2 Nuori vapaaehtoistyössä

Nuorten tekemään vapaaehtoistyöhön liittyy eettinen kysymys: millaista työtä, miten paljon ja kuka on vastuussa. Näitä kysymyksiä on syytä pohtia toteuttaessaan vapaaehtoistyötä, jossa työntekijänä on alaikäinen nuori.

Vapaaehtoistyö ei saa olla haitaksi nuoren kehitykselle ja työn tulee olla ikään ja voimavaroihin verraten kohtuullista. Työtehtävän tarjoajan tulee huolehtia riittävästä työtehtäviin perehdytyksestä, ohjauksesta ja mahdollisista tapaturmavakuutuksista. Työstä ei saa aiheutua vaaraa työtä tekeväälle nuorelle itselleen, eikä muille. (Kansalaisareena 2019.)

Vapaaehtoistyölle ei ole määritelty yksiselitteistä ikärajaa, sillä ikärajaan vaikuttavia tekijöitä on hankalaa määrittää. Ikäkysymykseen vaikuttaa muun muassa se, mitä työtä tehdään, missä ja kenen kanssa, onko vapaaehtoistyöntekijä työssään yksin, yhdessä toisen kanssa tai esimerkiksi niin että työ tapahtuu yhdessä aikuisen kanssa. (Kansalaisareena 2019.)

Vapaaehtoistyö kasvattaa. Nuori vapaaehtoistyöntekijä hyötyy saadessaan hyvän mielen tuotamastaan avusta, hän oppii uusia taitoja ja saa mahdollisesti uusia ystäviä. Useassa tapauksessa vapaaehtoistyöstä saa todistuksen, jota nuori voi hyödyntää tulevaisuudessa esimerkiksi opiskelupaikkaa tai töitä hakiessaan. (Kansalaisareena 2019.)

Suomesta löytyy lukuisia vapaaehtoistyön mahdollistajia nuorille. Alla listattuna 20 nuorille suunnattujen vapaaehtoistyömahdollisuuksien tarjoajaa:

- Mannerheimin Lastensuojeluliitto
- Unicef
- Suomen Punainen Risti
- Pelastakaa lapset ry
- SOS-Lapsikylä
- YAD – Youth Against Drugs
- Amnesty

- Animalia
- WWF
- Allianssi
- 4H
- Parasta lapsille
- Suomen eläinsuojeluyhdistys
- Seurakunta
- Urheiluseurat
- Partio
- SPR
- Asemanlapset ry
- Vapaapalokunta
- Koulut

3.3 Vapaaehtoistyön lainsäädäntö

Suomessa, kuten monissa muissakin Euroopan maissa vapaaehtoistyöhön liittyvä lainsäädäntö on hyvin monitulkintaista. Haasteita vapaaehtoistyön lainsäädännön tulkintaan tuo se, ettei varsinaista lakia vapaaehtoistyölle ja sen teettämiselle ole määritelty tai ne ovat osittain puutteellisia. (Sademies & Kostainen 2013, 2.)

Siinä missä perinteinen palkkatyö, myös vapaaehtoistyö on usein jonkun organisaation, järjestön tai muun toimijan tarjoamaa työtä. Vapaaehtoistyön tarjoajalla on vastuu huolehtia vapaaehtoistyötä tekevän henkilön työturvallisuudesta.

Työturvallisuuslaissa (Työturvallisuuslaki 738/2002, 55§) mainitaan vapaaehtoistyöstä seuraavasti:

Milloin työpaikalla henkilö, jonka työhön ei muutoin sovelleta tätä lakia, tekee työnantajan kanssa tekemänsä muun sopimuksen kuin työ- tai toimeksiantosopimuksen perusteella taikka olematta työnantajaan virka- tai muussa siihen rinnastettavassa palvelussuhteessa samaa tai samankaltaista työtä kuin työpaikan työntekijät, työnantajan on soveltuvin osin huolehdittava siitä, että kyseisen henkilön turvallisuudelle tai terveydelle ei aiheudu haittaa tai vaaraa hänen työpaikalla ollessaan. Vastaavasti hänen on noudatettava työtä ja työpaikkaa koskevia turvallisuusohjeita sekä käytettävä hänen käyttöönsä annettuja henkilönsuojaimia ja apuvälineitä.

Lakia nuorista työntekijöistä (Laki nuorista työntekijöistä 998/1993, 9§) sovelletaan vapaaehtoistyöhön, siltä osin, että laissa on maininta lain soveltamisesta työturvallisuuslakiin. Laki nuorista työntekijöistä määrittelee muun muassa millaista työtä alle 18-vuotiaat saavat tehdä, kuinka pitkään ja millä aikavälillä työtä voi tehdä hankaloittamatta nuoren henkilön kasvua, kehitystä ja oppivelvollisuutta. Laki nuorista työntekijöistä koskee kaikkia alle 18-vuotiaita henkilöitä.

4 TUTKIMUKSEN KULKU

4.1 Tutkimuskysymys

Aloittaessani ammattikorkeakoulussa yhteisöpedagogiopintoja syksyllä 2019 päätoimisen nuorisohjaajan työni ohella olin jo melko varma opinnäytetyöni aiheesta. Opintojeni edetessä tunne vahvistui, sillä tiesin Zobi-toiminnan jatkuvuuden ja mahdollisen laajemman jalkauttamisen kannalta, että toiminta vaatii tarkempaa pohdintaa miksi ja miten toimintaa tehdään, sekä kuinka toiminta saisi tarvitsemansa arvostuksen ja näkyvyyden niin Kuopion kaupungin nuorisopalveluissa, kuin myös mahdollisesti laajemmin kuntarajat ylittävästi tai jopa kansainvälisesti.

Zobi -toiminta valikoitui opinnäytetyöni aiheeksi perustuen henkilökohtaisiin kokemuksiin toiminnan vaikuttavuudesta, sekä opinnäytetyön tilaajan Kuopion nuorisopalveluiden tarpeesta kehittää toimintaa.

Kuopion kaupungin nuorisopalveluiden toimintaohjelman yhtenä tavoitteena on mahdollistaa nuorille mahdollisuus kokea osallisuutta projekti- ja toiminta ryhmissä. Tavoitteelle asetetut toimenpiteet sisältävät muun muassa nuorten vapaaehtoistyön mahdollisuuden järjestämisen. (Ilo olla nuori 2018, 10.)

Olen ohjannut Zobi -toimintaa vuodesta 2016 lähtien ja näen toiminnassa suuren potentiaalin kehittyä laajemmaksi kokonaisuudeksi yli kuntarajojen ja jopa kansainvälisesti. Kehittyäkseen laajemmaksi kokonaisuudeksi Zobi -toiminnasta tulee kerätä laadullista tutkimusaineistoa, joka mahdollistuu keräämällä kokemuseräistä tietoa toimintaan osallistuneilta nuorilta, yhteistyökumppaneilta, sekä ohjaajilta. Opinnäytetyö vastaa kysymyksiin:

- Millaisia kokemuksia Zobiin osallistuneilla nuorilla toiminnasta on?
- Millaisia kokemuksia Zobi -toiminnan yhteistyökumppaneilla toiminnasta on?
- Kuinka Zobi -toimintaa tulisi kehittää?

Opinnäytetyön avulla Zobi-toiminta saa tarvitsemansa näkyvyyden ja arvostuksen, sekä raamit jatkokehitystä ja laajempaa jalkauttamista varten. Laadullisen tutkimuksen keskiöön nousevat

tutkimuksen triangulaatiota hyödyntäen kysely, yksilö- ja ryhmähaastattelu, sekä toimintaa ohjaavien ohjaajien ideariihä.

4.2 Kehittämistyön menetelmät

Kehittämistyöni on laadullinen, eli kvalitatiivinen tutkimus. Laadullisten tutkimusmenetelmien lisäksi triangulaatiota hyödyntäen tutkimuksessa on käytetty myös määrällisen, eli kvantitatiivisen tutkimuksen tutkimusmetodeja.

Laadullisen tutkimuksen tarkoitus on kuvata todellista elämää, jotta tutkijalle syntyisi ymmärrys tutkittavasta kohteesta moninaisena kokonaisuutena. Laadullisen tutkimuksen nähdään toimivan tutkimuksissa, joissa halutaan kerätä lisää tietoa tutkittavasta asiasta. Tyypillistä laadullisen tutkimuksen menetelmissä on se, että tutkija toimii hyvin lähellä tutkittavia osallistuen heidän toimintaansa. Laadullisessa tutkimusprosessissa olennaista on tutkittavan kohteen tarkka kuvaus ja perusteellinen tulkinta, jonka nähdään lisäävän tutkimuksen luotettavuutta. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan lisätä käyttämällä erilaisia tutkimusmenetelmiä monipuolisesti. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 105.)

Kvantitatiivisen, eli määrällisen tutkimuksen tarkoituksena on selvittää lukumääriin ja prosentiosuuksiin liittyviä kysymyksiä (Heikkilä 2014, 16). Määrällisen tutkimuksen yleisesti käytetyin aineistonkeruun menetelmä on kysely. Kyselylomaketta käytettäessä, menetelmän tärkeimpänä vaiheena pidetään lomakkeen suunnitteluvaihetta. Suunnitteluvaiheessa, ennen kyselylomakkeen laatimista tutkijan on tiedostettava tutkimuksen tavoitteet, taustatekijät ja mahdolliset muuttujat. (Vilka 2015, 68.) Kyselylomake voi sisältää strukturoituja monivalintakysymyksiä, jolloin vastaajalle on asetettu vastausvaihtoehtoja. Kyselylomakkeissa yhdistellään myös usein monivalintakysymysten lisäksi avoimia kysymyksiä, joilla pyritään keräämään spontaanimpia mielipiteitä. (Vilka 2015, 69.)

Triangulaatiolla pyritään yhdistämään laadullisen, sekä määrällisen -tutkimuksen menetelmiä. Tutkimuksen triangulaatio voidaan erottaa Denzin (1978) mukaan neljään päätyyppiin, jotka ovat tutkimusaineistoon, tutkijaan, teoriaan, ja metodiseen -triangulaatioon. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 126.) Tutkimuksellisessa kehittämistyössäni on hyödynnetty triangulaatiota kahdella tapaa. Tutkimusaineistoon, eli tiedon kohteeseen liittyvää triangulaatiota on hyödynnetty

keräämällä tietoa Zobi-toiminnassa mukana olleilta nuorilta, yhteistyökumppaneilta sekä ohjaajilta. Metodinen triangulaatio tutkimuksessani näkyy tutkimusmenetelmävalinnoissa, joissa yhdistyy niin laadullisen tutkimuksen, kuin myös määrällisen tutkimuksen piirteitä.

Haastattelu

Tutkimus- ja kehittämistöissä yksi käytetyin tiedonkeruumenetelmä on haastattelu. Haastattelu on oiva tapa kerätä syvällistä ja laadullista tietoa hyvin nopealla aikataululla. Erityisen tehokkaan menetelmästä tekee esimerkiksi se, että tutkijalla on mahdollisuus havainnoida haastattelutilannetta, sekä riippuen haastattelumenetelmästä voi tutkija esittää tarvittaessa tarkentavia kysymyksiä. Tutkimusmenetelmänä haastattelua käytetään usein yhdistettynä johonkin toiseen tutkimusmenetelmään, jolla saadaan aikaan laadullisesti kattavampaa tutkimusaineistoa. (Ojasalo ym. 2015, 106.)

Haastattelumenetelmiä on useita. Videolla ”Haastattelu tiedonhankintamenetelmänä” lehtori Minna Hautio (2020) avaa erilaisia haastattelumenetelmiä, joista kehittämistyöni aineistonkeruu menetelminä on hyödynnetty puolistrukturoitua teemahaastattelua, sekä ryhmähaastattelua.

Teemahaastattelulle tyypillistä on se, että aiheesta on kerätty tietoperustaa ja tutkijalla on jonkinlainen oletus haastateltavasta aiheesta. Teemahaastattelun pääasiana on teemoittelu, jonka avulla haastatteliija on ennalta rakentanut kysymykset haastateltavalle. Haastattelun kysymysten esittämisjärjestys voi muuttua ja osa ennalta suunnitelluista kysymyksistä on voitu jättää pois. Haastattelijan yksi päätehtävistä teemahaastattelussa on pitää keskustelu aihealueen sisällä antaen kuitenkin mahdollisuus uuden tiedon syntymiselle. (Hautio 2020.)

Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset eri haastateltaville on aina samat ja ne esitetään samaisessa järjestyksessä. Puolistrukturoitu haastattelu voi sisältää tarkkarajaisia kysymyksiä, sekä vapaamuotoisempia teemakysymyksiä. Puolistrukturoidussa haastattelussa tutkijalla on taustaoletus aiheesta ja tarkoituksena voi olla esimerkiksi kerätä tietoa mitä mieltä haastateltava jostain asiasta on. (Hautio 2020.)

Ryhmähaastattelu on nimensä mukaisesti haastattelu, joka toteutetaan useammalle haastateltavalle samanaikaisesti. Ryhmähaastattelussa olennaista on pohtia, millainen ryhmä on, toimiiko ryhmä ja saadaanko ryhmähaastattelulla parempaa tulosta, kuin yksilöä haastatellessa saataisi. Ryhmähaastattelun positiivisia puolia ovat esimerkiksi erilaiset tilanteet, joita ei yksilöä haastatteleamalla voitaisi saavuttaa. Tällaisia tilanteita syntyy, kun yksilölliset kokemukset nousevat

esiin samalla nostattaen muiden ryhmäläisten kokemuksia, tunteita ja muistoja esiin. Ryhmähaastattelun toteutuksessa haastattelijan on huolehdittava, että jokainen ryhmäläinen pääsee ääneen, kuitenkin niin että keskustelu etenee mahdollisimman luonnollisesti ilman puheenvuorojen jakamista. (Hautio 2020.)

Litterointi

Litterointi, eli äänitetyn kertoman auki kirjoittaminen toimii aineiston analysoinnin apuvälineenä. Yleisesti kehittämistehtävissä, joissa haastattelulla pyritään keräämään aineistoa, on litterointi äärimmäisen tärkeää. Litterointia voidaan suorittaa monella tapaa ja siihen löytyy nykypäivänä myös oivia apuvälineitä. Riippuen haastattelun teemasta litterointi voidaan suorittaa ylimalkaisemmin käyttämällä yleiskieltä, mutta mikäli haastattelusta nousevat ilmiöt kuten tunteet ovat tärkeitä kehittämistyön kannalta, on syytä suorittaa litterointi sanatarkasti. (Ojasalo ym. 2015, 106–107.)

Kysely

Kysely aineistonkeruumenetelmänä sopii hyvin monenlaisten ilmiöiden ja aiheiden tutkimiseen. Kyselytutkimuksen etuna nähdään mahdollisuus kerätä laaja tutkimusaineisto nopealla aikataululla hyvinkin suurelta joukolta ihmisiä. Näin ollen kyselyä voidaan pitää nopeana ja tehokkaana tutkimusmenetelmänä. (Ojasalo ym. 2015, 121.)

Kysely tutkimusmenetelmänä ei aina ole järkevin valinta ja siihen liittyy useita haasteita. Tutkijan on lähes mahdotonta tulkita, onko anonymi vastaaja täyttänyt vastauslomakkeen suhtautuen halutulla vakavuudella tai onko vastaaja tarpeeksi perehtynyt kyselyä koskevaan aiheeseen. (Ojasalo ym. 2015, 121.) Tämän tutkimuksellisen kehittämistyön vastaajajoukko oli tutkijalle ennalta tuttu, joten vastaajien perehtyneisyys aiheeseen oli ennalta tiedossa.

Kyselyiden tuottamiseen on olemassa useita valmiita ohjelmistoja, joiden avulla kyselyn tuottaminen ja analysointi helpottuu. Tämän tutkimuksen kyselyn tuottamisessa on käytetty Webropol -ohjelmistoa.

Havainnointi

Laadullisissa tutkimuksissa hyvin yleisesti käytetty aineistonkeruu menetelmä havainnointi sopii aineistonkeruumenetelmänä hyvin yhteen esimerkiksi haastattelumenetelmien tukena. Tutkimusmenetelmänä havainnointia voidaan toteuttaa usealla tavalla. (Tuomi & Sarajärvi 2018,

62–71.) Tässä tutkimuksessa muiden tutkimusmenetelmien rinnalla kulkeva osallistuva havainnointi pyrki tukemaan muita tutkimuksessa käytettyjä tiedonkeruumenetelmiä.

4.3 Menetelmistä käytäntöön

Zobi -ohjaajien ideariih

Zobi-ohjaajien ideariih oli monimenetelmäinen aineistonkeruu tilaisuus, jossa yhdistyi teema-haastattelulle, sekä kyselylle tuttuja piirteitä toiminnalliseksi kokonaisuudeksi räätälöitynä.

Zobi-ohjaajien ideariih toteutettiin Kuopion kaupungin kulttuurisen nuorisotyön tilassa Kulttuuriareena 44:llä 24.6.2021. Työpajaan oli kutsuttu viisi aiemmin Zobi-toiminnassa mukana ollutta nuorisonohjaajaa, joista itseni mukaan luettuna neljä pääsi paikalle.

Ideariihin tarkoituksena oli kerätä ohjaajien kokemuksia toiminnasta samalla innovoiden ja löytäen mahdollisia kehittämiskohtia toiminnan jatkokehitystä varten. Ideariih sisälsi esittelyn opinnäytetyön tutkimuskysymyksistä ja tavoitteista, sekä toiminnallisen kolmivaiheisen innovointityöpajan (Liite 4.). Tutkijana valmistelin ja toteutin työpajan samalla osallistuen tasaver-taisena jäsenenä toimintaan muiden Zobi-toimintaa ohjaavina olleiden ohjaajien kanssa.

Toiminnallinen mielipidekysely ja ryhmähaastattelu

Jynkän monitoimitalo Monarilla 23.6.2021 toteutettu työpaja (Liite 5.) piti sisällään toiminnal-lisen mielipidekyselyn, sekä ryhmähaastattelun Zobi-toiminnassa tutkimushetkellä mukana oleville Zobi-nuorille. Kuudesta 15–17-vuotiaasta työpajaan kutsutusta Zobi-nuoresta neljä pääsi paikalle. Työpajan tarkoituksena oli kerätä Zobi-toiminnassa mukana olevien nuorten ko-kemuksia Zobi-toiminnasta. Tutkijana valmistelin ja toteutin työpajan jakaen työpajan havain-tojen kirjaamisvastuuta eräälle nuorisonohjaajakollegalleni.

Yhteistyökumppanihaastattelu

Yhteistyökumppanihaastatteluihin valitsin kolme Zobi-toiminnassa useana vuonna mukana ol-lutta yhteistyökumppania. Haastatteluiden menetelmäksi valitsin puolistrukturoidun teema-haastattelun, sillä halusin jättää analysointivaiheeseen mahdollisuuden vertailulle, lisäten haas-

tattelujen ja näin ollen koko tutkimuksen luotettavuutta. Tämän lisäksi puolistrukturoitu teema-haastattelu mahdollistaisi matalamman kynnyksen osallistua haastatteluun, kun haastateltavalla on kysyttävät kysymykset ennakkoon nähtävillä.

Lähestyin haastattelukutsulla (Liite 6.) kolmea useana vuonna toiminnassa mukana ollutta yhteistyökumppania, joista ainoastaan yksi oli valmis haastatteluun toivomallani tavalla aikataulujen puitteissa. Toinen kutsun saaneista vastasi ennalta antamiini kysymyksiin sähköpostitse ja kolmas jätti vastaamatta kutsuun lainkaan.

Peruuntuneista haastatteluista johtuen haastatteluiden tematiikkaa oli muutettava ja haastattelumenetelmiä tuli yksi lisää. Vaikka sähköpostihaastattelu ei teknisesti ole haastattelu vaan ennemminkin avovastauksia sisältävä kysely (Hautio 2020), valikoitui se yhdeksi tutkimukseni haastattelumuodoista, sillä toivomalleni haastattelulle ei avautunut mahdollisuutta.

Webropol-kysely

Webropol-kysely (Liite 7) lähetettiin vastattavaksi Zobi-toimintaan vuosina 2015–2019 osallistuneille nuorille, joiden yhteystiedot olivat säilyneet Zobi-toimintaa ohjanneiden ohjaajien yhteystietoluettelossa. Kysely lähetettiin nettilinkkinä WhatsApp-sovelluksen välityksellä 36 toimintaan osallistuneelle nuorelle. Kysely oli avoinna vastattavaksi aikavälillä 6.–18.7.2021. Kyselyn avasi 19 nuorta, joista 18 vastasi kyselyyn. Näin ollen kyselyn vastausprosentti on 50 %. Kysely sisälsi 19 monivalintakysymystä, sekä viisi avointa kysymystä.

5 AINEISTON ANALYYSI

5.1 Zobi -ohjaajien ideariih

Zobi-ohjaajien ideariih toteutettiin Kuopion kaupungin kulttuurisen nuorisotyön tilassa Kulttuuriareena 44:llä 24.6.2021. Työpajaan osallistui itseni mukaan luettuna neljä Zobi-toimintaa ohjannutta henkilöä.

#Virittäytyminen

Zobi-ohjaajien ideariihen ensimmäinen vaihe oli nimeltään #Virittäytyminen. #Virittäytyminen -työpajan tarkoituksena oli herätellä Zobi-toiminnassa vuosien varrella mukana olleita ohjaajia aiheen äärelle.

#Virittäytyminen alkoi hetkellä, jossa pöydälle oli nostettu fiiliskuvakortit. Ohjaajien tuli valita pöydältä kortti, joka kuvaa itselle parhaiten muistoa, hetkeä tai tilannetta, joka on vuosien varrelta Zobi-toiminnasta jäänyt mieleen. Kortin valittuaan ohjaajat pääsivät sanallisesti kertomaan tilanteen. Äänitin kertomukset ja litteroin äänitteen sanatarkasti. Perinteisistä opinnäytetoista poiketen tässä opinnäytetyössä toimintaa ohjanneet ohjaajat esiintyvät omalla nimellään omasta tahdostaan.

Zobi-toiminnan isähahmona tunnettu Janne Kuitu yli kolmenkymmenen vuoden nuorisotyön kenttäkokemuksella pääsi aloittamaan kertomuksellaan mieleenpainuvasta Zobi-hetkestä. Keskustelun yhdeksi vaikuttavimmaksi hetkeksi Janne kertoi liittyvän Zobien rekrytointipäivään, joka järjestettiin eräällä eteläisen Kuopion yläkoululla keväällä 2015. Rekrytointipäivän tarkoituksena oli innostaa nuoret toimintaan, sekä tuottaa toiminnalle näkyvyyttä. Rekrytointipäivään oli kutsuttu toiminnassa mukana olevia tahoja, joista yksi oli muun muassa S-ryhmän Pohjois-Savon alueesta vastaava rekrytointipäällikkö. Päivästä oli jäänyt monia hyviä muistoja ja ennen kaikkea kokemus siitä, että Zobi on vaikuttava ja tärkeä moniammatillinen työmuoto.

Muistan tämän S-ryhmän päällikön kehuneen projektia mahtavaksi todeten, että toiminnassa toteutuu ikään kuin tällainen win & win situation. Nuorisonohjaaja opastajana ja työntekijänä yhdessä nuorten ryhmän kanssa ei rasita kaupan vaki-
tuista henkilöstöä, kuitenkin helpottaen kaupan arkea.

Tämän lisäksi Janne kertoi S-ryhmän päällikön nähneen Zobi-toiminnassa myös kasvatuksellisen näkökulman muun muassa kaupan kiinteistön alueella tapahtuvan häiriökäyttäytymisen vähentymisenä.

Kun nää nuoret on siellä töissä ja näkee sen mitä se kaupassa töitä tekeminen oikeesti on, se saattaa se sana levitä kaveripiirissä laajemminkin, että hei toi ei oo oikeesti mikään leikkipaikka, siellä ihmiset tekee kovaa duunia.

Kuva 4. Nuorisonohjaaja Janne Kuitu esittää fiiliskortin (Koivumies 2021).

Nuorisonohjaaja ja ammattimuusikko Sakari Hietala aloitti puhumalla Zobi-toimintaan liittyvästä tunteiden kirjosta. Sakari on ollut ohjaamassa toimintaa lähes jokainen vuosi ja hänen pääasiallisena tehtävänä toiminnassa on toteuttaa käytännön järjestelyt nuorten yhteisölliseen elämysretkeen Provinssifestivaalille.

Provinssi se on ollu sellanen päätöstapahtuma, johon me on viety nää kovat duunit tehneet nuoret.

Ammattimuusikon kontakteilla Sakari on onnistunut järjestämään Zobi-nuorille fanitapaamisia Suomen eturiviartistien back stageilla vuodesta toiseen.

Kevään aikana oon aina kysyny nuorilta ketä ne haluais käydä tapaamassa ja mahdollisuuksien mukaan ne on aina järjestynyt. Mun mielestä nää on ollu vuosikaudet ihan parasta antia seurata sivusta sitä, kun ne vie kattomaan omaa idoliaan ja sinne ei ihan oikeesti kuka tahansa niihin tapaamisiin pääse. Ne ilon hetket on ollu sitä ihan parasta mitä minä oon saanu niistä irti. Huomattavasti mukavampaa ku kitkee jotain rikkaruohopensasta.

Kuva 5. Nuorisonohjaaja Sakari Hietala esittää fiiliskortin (Koivumies 2021).

Seuraavaksi ääneen pääsi nuorten parissa työskentelevä, vuonna 2015–2016 Zobi -toiminnassa mukana ollut Maiju Ruuskanen. Maiju on ollut käynnistämässä ja kehittämässä Zobi-toimintaa hanketyöntekijän roolissa NuoriZaaristo -hankkeessa. Fiiliskorteista Maiju valitsi yllättynyttä ilmettä esittävän nallekortin, jonka avulla tarina sai alkunsa.

Olin hanketyöntekijänä NuoriZaaristo hankkeessa silloin kun se alkoi vuonna 2015. Valitsin tällaisen yllättyneen nallen koska mulle erityisesti jäi mieleen nää kun käytiin palvelutaloilla ikäihmisten luona ja muistan kun ne nuoret oli tosi peloissaan. Ne tyyliin mun selän takana menivät ja eivät uskaltanu sanoa sanaakaan

Sit se mun itse hetki miks mä olin yllättynyt nii on tämmönen, eli meillä oli sellanen palautekeskustelu Zobi -nuorille ja kyselin sitten mikä on mieleenpainuvuin hetki ja mikä on ollu niinkun parasta. Oltiin käyty kuitenkin Provinseissa ja tehty niinkun kaikkea niin sit paras hetki oli useammalla ollu kuitenkin se että oltiin siellä palvelutalolla.

Itelle tuli se kokemus että oliko se nyt ollu iha hirveetä mut se oliko ollu ihan paras kokemus koko hommassa.

Kuva 6. Lasten ja nuorten parissa työskentelevä Maiju Ruuskanen esittää fiiliskortin (Koivumies 2021).

Zobi-toiminnassa mukana vuodesta 2016 ollut nuorisonohjaaja, sekä tämän tutkimuksen tekijä Olli Koivumies nostaa mietteitään Zobi -toiminnasta.

Pakko heti kommentoida Maiju tuo ei oo ainutkertainen juttu, sillä melkein joka vuosi, kun on kysytty palautetta nuorilta noista duunipaikoista, niin jännästi se nousee aina se palvelutalo sieltä parhaaksi paikaksi, vaikka siellä on se suurin jännitys mennä sinne.

Fiiliskorteista valitsin tulevaisuuteen tuijottavan nallen, jolla halusin kuvata mieleeni nousutta kokemusta Zobi-toiminnasta.

Tuli mieleen hetki semmoiselta kauppakerralta, kun oltiin hyllyttämässä, fiksaamassa ja feissaamassa niin siellä oli yks semmonen nuori, joka teki sen homman kyllä mallikkaasti, mut siitä näki kyllä naamasta, että tää ei sitä kiinnosta pätkäkään ja sitten sain suoran palautteen tältä nuorelta, että jos jotain opin Zobista nii ainakin sen, että en ikinä tuu menemään kauppaan töihin.

Tämän suoran palautteen työtehtävästä voisi hyvinkin tulkita monella tapaa, mutta tilanteesta oli löydettävä myös positiivinen ajattelumalli. Kaikki työtehtävät eivät kaikille sovi, kyllä jokainen paikkansa jostain löytää. Voisiko tätä nuoren antamaa palautetta tulkita ennemminkin oivalluksena siitä, millaista työtä hän ei ainakaan tulevaisuudessa halua tehdä.

Hei näinhän ne lääkäritkin sulkee pois diagnooseja ennen kuin löytyy se oikea, kai sitä voi työelämässäkin testata niin että tutustuu paikkoihin ja jos huomaa ettei tää oo hyvä, niin testaa sitten toista.

Kuva 7. Nuorisonohjaaja Olli Koivumies esittää fiiliskortin (Koivumies 2021).

Ideariihen ensimmäinen vaihe oli onnistunut. Tunnelma työpajassa oli hyvin rento ja aiheen äärelle herättely fiiliskortteja hyödyntäen toimi hyvin. Mielenkiintoista ensimmäisessä vaiheessa oli se, kuinka ohjaajien oli vaikea keksiä vain yhtä muistoa tai tilannetta. Ratkaisin ongelman antamalla jatko-ohjeeksi vapauden valita tarvittaessa useamman kortin ja jakamaan muistoja ja kokemuksia laajemmin ilman aikataulupaineita. Toinen mielenkiintoinen havainto ideariihen ensimmäisestä vaiheesta oli ohjaajien Zobi-toiminnan eri työvaiheisiin jakautuvat muistelut, joka konkretisoitui, kun puheenvuoroista heijastui Zobi-toiminnan alueellinen hyöty, yritysysteistyön merkitys, monipuoliset työtehtävät, sekä yhteisöllinen elämysretki.

#PostIt1

Ohjaajien ideariihen seuraava vaihe oli nimeltään #PostIt1. Tämän vaiheen tarkoituksena oli kerätä aineistoa toimintaa ohjanneilta ohjaajilta ennalta asetettujen kysymysten avulla, joihin

jokaisen ohjaajan tuli vastata Post-it-tarralapuilla. Kysymyksiä oli kahdeksan (Liite 4). Kysymykset oli valmisteltu siten, että ne tukisivat tulevia yhteistyökumppanihaastatteluita, tutkimushetkellä mukana olevien Zobi-nuorten teemahaastattelua, sekä aiemmin toiminnassa mukana olleiden Zobi-nuorten Webropol-kyselyä. Näin toimimalla pystyin jättämään mahdollisuuden ristiintaulukoinnille ja syvällisemmälle pohdinnalle tulosten analysoinnin yhteenvetoa ajatellen.

1. Mikä on ohjaajan rooli, mitä työtehtäviä toiminnan ohjaamiseen kuuluu?

Kysyttäessä ohjaajan roolista oli vastaajien mielipiteet hyvin samankaltaisia. Zobi-toimintaa ohjaavan ohjaajan pääroolina nähdään toiminnan organisointi ja koordinointi sisältäen ison vastuun aina ryhmän ohjauksesta yhteistyökumppaneiden hankintaan kaikkine aikataulutushaasteineen. Useammassa vastauksessa korostui merkitys siitä, kuinka ohjaajan on oltava kannustava, auttava ja ymmärtäväinen.

2. Miksi nuorten vapaaehtoistyön mahdollistaminen on tärkeää?

Vapaaehtoistyön mahdollistamisen tärkeyttä pohtiessa esiin nousi useita hyviä huomioita siitä, miksi vapaaehtoistyön mahdollistaminen on tärkeää ja ajankohtaista myös osana nuorisopalveluiden toimintaa. Vapaaehtoistyö voi olla monelle nuorelle ensikosketus työelämään. Tarjoamalla mielekkään ensikokemuksen ohjaajan tuella mahdollistaen kasvu- ja oppimisprosesseja muun muassa työelämävalmiuksia tukien voidaan saada aikaan merkittäviä asennemuutoksia nuoren ajattelumaailmassa työelämää kohtaan. Työkokemusta ei riitä kaikille, vapaaehtoistyö tarjoaa mahdollisuuden kartoittaa työkokemusta hyvin matalalla kynnyksellä.

3. Mitä Zobi-ohjaaja voi tehdä, että nuoret sitoutuvat toimintaan?

Nuorten rekrytointiprosessin tulee olla selkeä ja oikein ajoitettu. Toiminnan tulee olla läpinäkyvää ja selkeää niin nuorille, huoltajille, ohjaajille, kuin myös yhteistyökumppaneille. Toimintaan osallistuva ryhmä tulee ryhmäyttää hyvin. Projektista saatava vapaaehtoistyötodistus, sekä yhteisöllinen elämysretki toimivat hyvänä motivaationa. Toiminnan on oltava säännöllistä sisältäen myös tapaamisia, joissa töitä ei tehdä. Toiminnasta saatava yhteisön ja asuinalueen hyöty tulee tehdä näkyväksi.

4. Mikä motivoi sinua ohjaamaan Zobi-toimintaa?

Toiminnan moniammatillinen sektorirajat ylittävä yhteistyö, sekä toiminnan projektiluontoisuus tekee työstä mielekkään ja tarjoaa vaihtelua perustyöhön. Nuorten onnistuminen toimii motivoivana palautteena hyvin tehdystä työstä.

5. Mikä merkitys toiminnan yhteistyökumppaneilla on toiminnassa?

Yhteistyökumppaneiden merkitys Zobi-toiminnassa on suuri. Yhteistyökumppanit mahdollistavat työkokemuksen syntymisen monipuolisesti. Yhteistyökumppanit toimivat myös yhteisöllisen elämysretken osarahoittajana.

6. Kuinka yhteisöllisyys ja osallisuus näkyy toiminnassa?

Yhteisöllisyys ja osallisuus näkyy vahvasti koko toiminnan läpi. Esimerkiksi uimarannan siivouksessa, itse siivous ei ole asian ydin, vaan se että nuori saa ymmärryksen yhteisestä vastuusta alueen toimivuuden ja viihtyvyyden kannalta. Ryhmäytyminen, pienryhmissä työskentely, ryhmän yhteiset tapaamiset, sekä ryhmän yhteisöllinen elämysretki edistävät yhteisöllisyyden toteutumista.

7. Hyöty ammattialalle (Voisiko toiminta jalkautua muihin kuntiin tai jopa kansainvälisesti)?

Zobi-toiminnasta saatava hyöty näkyy moneen suuntaan. Toiminnasta hyötyy nuoret, työnantajat, sekä nuorisotyö. Yhteistyöverkostot antavat mahdollisuuden tehdä sektorirajat ylittävää yhteistyötä, joka mahdollistaa moniammatillisemman ja vaikuttavamman kokonaisuuden. Toiminta on jalkautettavissa yli kuntarajojen ja jopa kansainvälisesti.

8. Vapaa sana

Toimiakseen paremmin Zobi tarvitsee näkyvyyttä. Järjestösektorin toimijat voisi kiinnostua mallista, jonka avulla toiminta voitaisiin jalkauttaa laajemmalle. Kaupungin sisällä mallia voitaisi tarjota esimerkiksi etsivään työhön, sekä viheralueille.

Kokonaisuudessaan #postIt1 oli yksi kehittämistyön mielenkiintoisimmista vaiheista. Kynät sauhuten Post-it laput täyttyivät ja tunnelma työpajassa oli aiheen äärelle virittäytynyt.

#Vartissa pakettiin

#Vartissa pakettiin oli työpajan viimeinen vaihe, jossa jokaisella työpajaan osallistuneella toimintaa ohjanneella ohjaajalla oli mahdollisuus tulla kuulluksi. Tehtävänanto oli yksinkertainen

”2 minuutin puheenvuoro, aiheena Zobi-toiminnan kehittäminen, apusanoina osallisuus, yhteisöllisyys, vapaaehtoistyö ja Zobi. Äänitin puheenvuorot ja litteroin sanatarkasti.

Puheenvuorot pitivät sisällään toiminnan kehittämiseen liittyvää pohdintaa, sekä merkittäviä lausahduksia toiminnan vaikuttavuudesta. Erään ohjaajan puheenvuorossa nousi esille toiminnan ympäristövaikutukset, sekä näkemys siitä kuinka toiminta voisi olla merkittävää laajemminkin mittakaavassa, jopa kasainvälisesti. Tähän puheenvuoroon oli jokaisen mukana olevan ohjaajan helppo yhtyä.

Mä näkisin Zobin, että siinä on sellaisia elementtejä, että opetushallitusta myöten ja EU tasolla nää on täysin yhteneväisiä sen tulevaisuuden kanssa mitä itseasiassa koko yhteiskunta haluaa, eli puhutaan ympäristöstä ja yhteisestä vastuusta, nää sisältyy zobiin. Me siivotaan noita uimarantoja ja siistitään paikkoja siinä se siivoaminen ei ole itseasiassa se juttu vaan se ymmärtäminen, että kaikkia tarvitaan, jotta me voidaan täällä maapallolla edelleen tallustaa ja että ympäristö on meidän, luonto on meidän.

Työpaja oli selkeästi nostanut tunteita pintaan ja kehittämisen paikkoja toiminnassa nähtiin paljon. Zobi-toimintaa on tehty jo vuodesta 2015, mutta ohjaajalähtöisesti toiminta koetaan edelleen liian pieneksi puuhasteluksi, eikä johtoportaan nähdä toimintaa arvostavan riittävästi.

Nuorisoalan täytyy tulla pois sieltä omasta lokerosta ja nyt Kuopion nuorisopalveluilla on mahdollisuus näyttää, että se oikeesti ajattelee sektoreiden yli. Zobin hyödyt on erittäin helppo osoittaa. EU:n nuoriso-ohjelmien kautta mä tiedän, että EU haluaa juuri tällaisia sekä valtakunnan sisäisiä, että myös ehkä kansainvälisiä vastaavia projekteja. Nyt pitää rueta ajattelemaan isosti eikä vaan tyytyä puuhastelemaan.

Myös muissa puheenvuoroissa pohdittiin johdon suhtautumista toimintaan. Toisaalta toimintaa on vuosittain saatu järjestää, eikä nuorisopalveluiden rahoitusosuus toiminnassa ole ollut mikään pieni. Ohjaajat kuitenkin kokevat, että toiminnan järjestäminen helpottuisi huomattavasti, mikäli toimintaan budjetoitaisiin selkeästi tietty rahamäärä. Toimintaan osoitettu selkeä budjetti takaisi toiminnan jatkuvuuden ja vähentäisi ohjaajien henkistä kuormittumista, joka aiheutuu toiminnan toteuttamisen epävarmuudesta.

Zobi pitäis jotakin saada paukuteltua tuonne hallintoon ja saada siihen tarvittava arvostus ja sitä kautta luottamus, että tämä todellakin on hyvää työtä ja tällä on näkyvyyttä ja vaikuttavuutta ja toisaalta en pitäis ite yhtään huonona sitä että nää yhteistyökumppanit joille zobi -nuoret tekee sitä työtä nii rahoittavat osaltaan sitä zobilaisten päätösreissua ja muuta. Ei minun mielestä ois mikään mahottomuus että tälle budjetoitas jonkinlainen pohjarahaha jonka kautta mahdollistetaan se kuitenkin että meillä on määrärahat toimia eikä joka tapauksessa mitä saadaan näiltä yhteistyökumppaneilta.

vartissa pakettiin oli työpajan kokonaisuuden kannalta hyvin tuottava vaihe tutkimuksen jatkokehityksineistoa varten. Tällä vaiheella varmistettiin se, että ohjaajat saavat äänensä kuuluviin ja mahdollisuuden vaikuttaa. Puheenvuoroista on tulkittavissa se, että ohjaajalähtöisesti toiminta halutaan laajemmin käytettäväksi ja näkyvämmäksi työmuodoksi. Äänitin ja litteroin puheenvuorot sanatarkasti, jolla halusin lisätä tutkimuksen luotettavuutta ja päästä sisään haastateltavien mielenmaisemiin syvällisemmin.

5.2 Yhteistyökumppanihaastattelut

Haastatteluiden tavoitteena oli selvittää Zobi-toiminnan yhteistyökumppaneiden kokemuksia toiminnasta ja kerätä mahdollisia kehitysideoita yhteistyörakenteiden kehittämistä varten.

Suunnittelemani kolmesta haastattelusta ainoastaan yksi toteutui toivomallani tavalla ja näin ollen analysointini yhteistyökumppanihaastatteluista on hieman suppea pitäen sisällään analysoinnin yhdestä puolistrukturoidusta temahaastattelusta, sekä sähköpostihaastattelusta.

Puolistrukturoitu temahaastattelu toteutettiin Petosen Vapaa-aikatilat Pinarilla 9.7.2021. Haastateltavaksi valittu henkilö on työskennellyt useita vuosia Pitkälähti-Petosen asukasyhdistyksellä ja näin ollen toiminut vapaaehtoistyö -työpaikan tarjoajana Zobi-toiminnassa jo useamman vuoden ajan.

Pitkälähti-Petosen asukasyhdistys PPAY on vuonna 1988 perustettu asukasyhdistys Kuopiossa. Yhdistys toimii aktiivoiden alueen asukkaita toimimaan viihtyisemmän asumisen ja monipuolisten palveluiden puolesta, edistäen alueen asukastoimintaa ja terveellistä asuinympäristöä. Yhdistys järjestää asukkaiden viihtyvyyttä ja hyvinvointia ylläpitävää toimintaa yhteistyössä muiden järjestöjen ja toimijoiden kanssa. (Pitkälähti-Petosen asukasyhdistys ry 2021.)

Asukasyhdistyksellä on aika pitkät perinteet tehdä läheistä yhteistyötä nuorisotoimen kanssa, käytännössä perustamisesta lähtien sieltä 80-luvun lopulta on ollu tosi läheistä yhteistyötä nuorisotoimen kanssa ja tää Zobi on ehkä semmosta konkreettista, näkyvää ja helposti lähestyttävää sitten nuorille meidänkin kautta näytön paikkoja ja tuommosta järkevää tekemistä. (Haastateltava 1, 2021.)

Zobi-toiminnassa PPAY on ollut mukana vuodesta 2016 tarjoten vapaaehtoistyöpaikkoja nuorten ryhmille muun muassa erilaisissa asukkaille järjestetyissä tapahtumissa. PPAY: n työntekijä pitää nuorten tekemää vapaaehtoistyötä äärimmäisen tärkeänä ja hyvänä mahdollisuutena työkokemuksen kartuttamiseen konkreettisesti asiakaslähtöisessä työympäristössä.

Nuoret on ollut aina aika tärkeänä osana, sekä Zobit että muutkin nuoret. Se on arvokasta työkokemusta erityyppisistä tehtävistä, pääsee näkemään sellasta alueellista asukastoimintaa hyvin läheltä ja ehkä siitä voi jäädä sitten vähän korvan taakse sitten tulevaisuutta ajatellen tämmösestä oman alueen tekemisestä. (Haastateltava 1, 2021.)

Zobi-toiminnassa mukana olevilta tahoilta on vuosittain kerätty pieni sponsorointiavustus tehdystä työstä, jolla katetaan toiminnan elämysreissusta aiheutuvia kuluja. Haastateltavani ollut henkilö pitää maksamaansa korvausta vähintäänkin kohtuullisena ottaen huomioon nuorten tekemän työmäärän ja alueella välittömästi näkyvän hyödyn.

Keskusteltaessa vapaaehtoistyön eettisyydestä ja ennen kaikkea siitä viekö nuorten tekemä vapaaehtoistyö jonkun toisen mahdollisen henkilön palkanansaintamahdollisuuden oli vastaus lyhyt ja ytimekäs.

Eei oo vieny, päinvastoin, lisäapuahan nuorista on ollut. Se vaan mahdollistaa sen, että pystytään muille pisteille pistämään palkallista työvoimaa ja nuoret on vastuussa jostain tietystä jutusta. (Haastateltava 1, 2021.)

Haastattelun lopuksi keskustelimme vielä mahdollisista yhteistyörakenteiden kehittämiskohdista. Kysyttäessä ”Mitä tai millaisia asioita kehittäisit toiminnassa?” nousi selkeäksi yhteistyön kehittämiseksi sujuvampi viestintä. Toiminnan kehittämisideoiksi PPAY:n työntekijä kertoi heidän mahdollisuutensa olla toteuttamassa vastaavaa toimintaa jopa ympärivuotisesti.

Ehkä sellanen että vielä tarkempaa kommunikaatiota siitä vielä, että kuinka paljon on käytettävissä nuoria mihinkin, etukäteen ja tommosta. Pystytään sitten miettimään, sitä sijoittelua ja tehtävänantoa tarkemmin. (Haastateltava 1, 2021.)

Kaikkiaan haastattelu oli onnistunut. Haastattelulle asetetut tavoitteet toteutuivat ja yhteistyön kannalta hyviä kehittämisideoita löytyi. Zobi-toiminnan PPAY näkee alueellisesti merkittävänä, tärkeänä ja ennen kaikkea nuoria osallistavana ja alueellista yhteisöllisyyttä kasvattavana työmuotona.

Sähköpostihaastattelu

Kuten aiemmin mainittua tutkimuksen tematiikkaa haastattelujen muodossa oli muutettava johdun toteutumattomista haastatteluista haastateltavien aikataulupaineiden vuoksi. Sähköpostihaastattelulle avautui kuitenkin mahdollisuus, sillä eräs vanhuspalveluita tuottava taho, joka on toiminut useana vuonna Zobi-toiminnassa vapaaehtoistyötehtävien tarjoajana halusi vastata en-

nalta antamiini kysymyksiin sähköpostitse. Vaikka haastattelulta puuttuikin haastattelulle tärkeä vuorovaikutus, oli haastateltavan vastaukset tärkeitä tutkimustulosten kokonaisuuden kannalta.

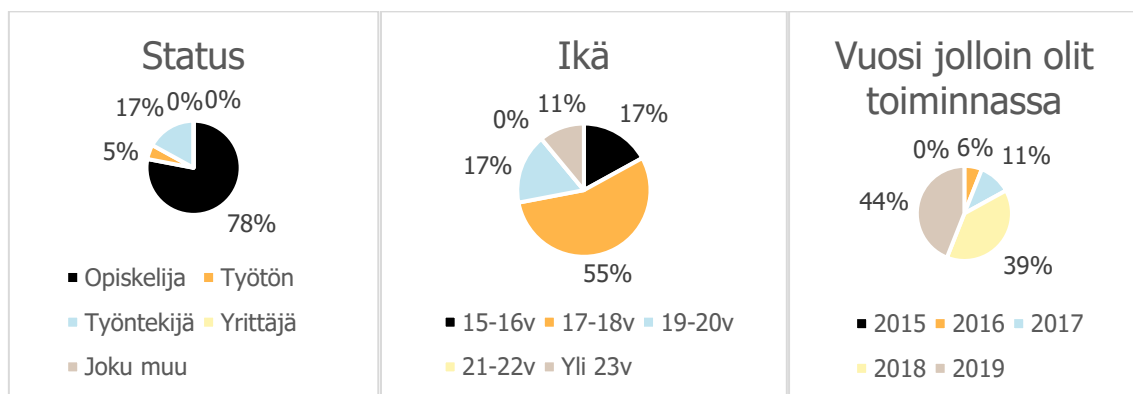
Haastateltavana ollut henkilö työskentelee erään asumispalveluita ja hoivaa ikääntyville tarjoavan yrityksen palveluksessa. Zobi-toimintaan haastateltavan mukaan yritys on lähtenyt aina avoimin mielin, haluten tarjota työkokemusta nuorille samalla edistäen vanhustyön vetovoimaisuutta. Konkreettisenä hyötynä nuorten tuottamasta työstä haastateltava kertoo olevan ”aika ja virikkeit”. Yrityksen maksama korvaus on ollut haastateltavan mielestä kohtuullinen. (Haastateltava 2, 2021.)

5.3 Webropol-kysely

Analysoidessani kyselyn tuloksia teemoittelin kysymysvaihtoehdot seitsemään ryhmään ja pyörustin vastausten tulokset kokonaisiksi prosenttiluvuiksi, jotta tulosten tulkinta lukijan kannalta helpottuu. Kysely lähetettiin vastattavaksi 36 aiemmin toiminnassa mukana olleelle nuorelle, joista 18 henkilöä (50 %) vastasi kyselyyn.

Kuviossa 1. tarkastellaan vastaajien statusta, ikää, sekä toimintaan osallistumisvuotta. Vuoden 2015 Zobi-toimintaan osallistuneiden nuorten vastauksia ei kyselyyn tullut lainkaan. Suurin vastaajaryhmä 44 % oli vuoden 2019 toiminnassa mukana olleita nuoria.

Statuskysymyksistä selvisi, että vastaajista 78 % olivat opiskelijoita, 17 % työntekijöitä ja 5 % työttömiä. Korkea prosenttiluku opiskelijoiden osuutena ei aiheuta ihmetystä, sillä vastaajista yli puolet 55 % olivat iältään 17–18-vuotiaita.

Kuvio 1: Kyselyn vastaukset Zobi -Vapaaehtoistyöstä kokemusta, kavereita ja kulttuuria

Kyselyssä vastaajille esitettiin Zobi-toimintaan liittyviä väittämiä. Vastaajia pyydettiin vastaamaan alla oleviin väittämiin vaihtoehdoin 1–5. 1 ei lainkaan, 2 vähän, 3 jonkin verran, 4 paljon, 5 en osaa sanoa.

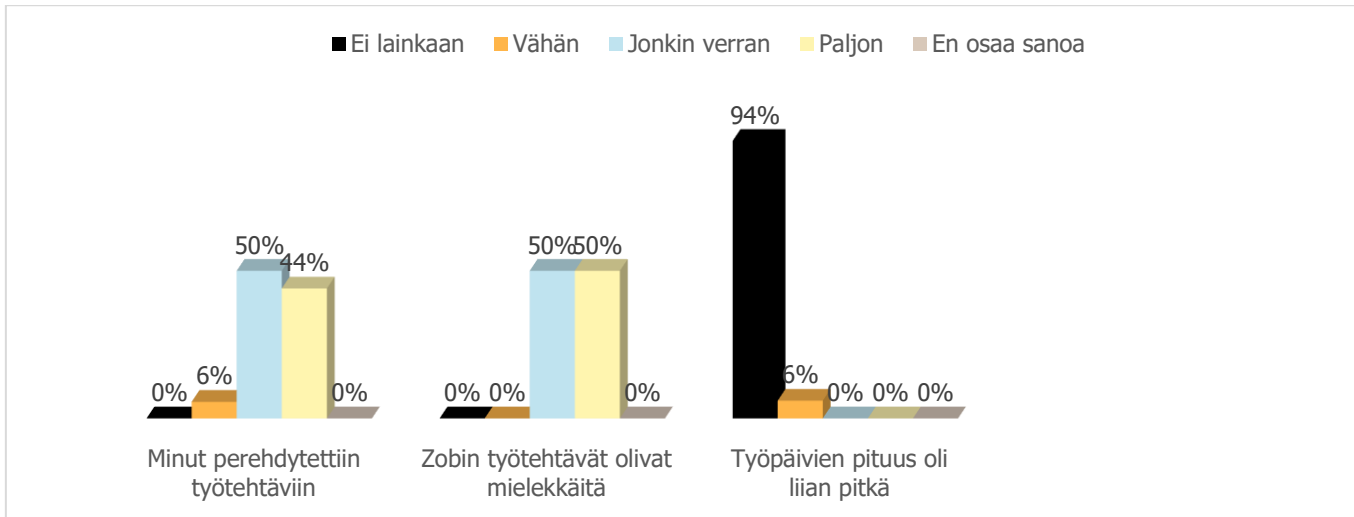
Kuviossa 2. tarkastellaan Zobi-toiminnan perehdytyksen määrää, työtehtävien mielekkyyttä, sekä työpäivien pituutta.

Zobissa vapaaehtoistyötehtävien kirjo on laaja ja vapaaehtoistyö tapahtuu monenlaisissa työympäristöissä, monenlaisine työtehtävineen. Työtehtäviin perehdytys on vapaaehtoistyötä tarjoavan tahon vastuulla. Työelämävalmiuksia edistävää koulutusta on vuosien varrella lisätty ja vapaaehtoistyötä tarjoavat yhteistyökumppanit ovat vaihdelleet.

Kysyttäessä perehdytettiinkö nuoret työtehtäviin 50 % vastasi, että perehdytystä on annettu jonkin verran. 44 % oli sitä mieltä, että työhön oli perehdytetty paljon ja 6 % sitä mieltä, että työhön oli perehdytetty vähän.

Tulkittaessa kysymystä työn mielekkyydestä, on havaittavissa työtehtävien olleen pääsääntöisesti hyvin mielekkäitä. 50 % piti työtehtäviä paljon mielekkäinä ja toinen 50 % piti työtehtäviä jonkin verran mielekkäinä. Hyvin positiivisia lukuja työn mielekkyydestä tukee avoimien kysymysten osiossa kysymysnumero 22. ”Mikä oli mielekkäin työtehtävä Zobi-toiminnassa”. Kysymykseen vastasi 17 vastaajaa, joissa mielekkäimmiksi työtehtäviksi miellettiin lähikaupassa työskentely, nuorisopalveluiden tapahtumat, sekä hoitokodissa ikäihmisten kanssa jutustelu. Vastaajista yksi oli nostanut mielekkäimmäksi työtehtäväksi myös puistoalueiden siivoustuokiot.

Työpäivien pituutta pidettiin 94 % voimin ei lainkaan liian pitkinä. Kysymyksen asettelu olisi tullut toteuttaa toisin, sillä vastauksista on mahdotonta tulkita, oliko työpäivien pituus sopiva vai jopa liian lyhyt. Työkerrat ovat pääsääntöisesti noin 2 tunnin mittaisia, millä on haluttu mahdollistaa kaikille nuorille mahdollisimman matala kynnyksellä osallistua toimintaan eri tasoisista työelämävalmiuksista riippumatta.

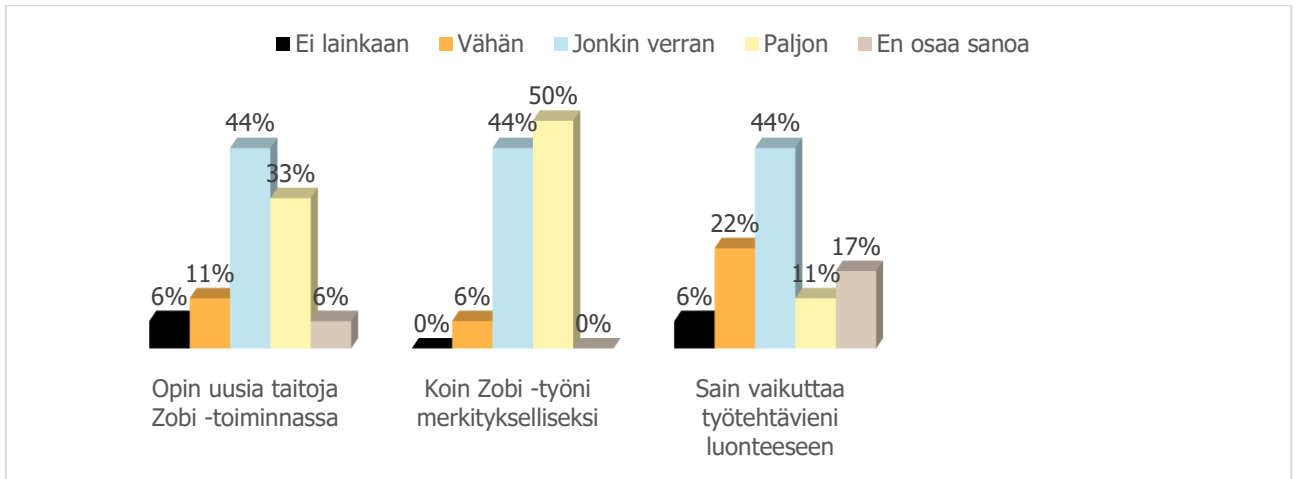

Kuvio 2: Kyselyn vastaukset Zobi -Vapaaehtoistyöstä kokemusta, kavereita ja kulttuuria.

Kuviossa 3. tarkastellaan, ovatko vastaajat oppineet uusia taitoja, kokeneet työtään merkitykselliseksi, sekä saaneet vaikuttaa työtehtäviensä luonteeseen Zobi-toiminnassa.

Nuorisopalveluiden arvopohjan avainsanoja ovat osallisuus, dialogisuus ja yhdenvertaisuus. Työn päätehtävänä on nuorten sosiaalinen vahvistaminen ja aktiiviseksi kansalaiseksi kasvataminen. (Kuopion nuorisopalvelut 2017, 4.) Zobi-toiminnalla pyritään vahvistamaan nuoren kasvua ja kehitystä tukien aktiiviseksi kansalaiseksi kasvua mahdollistaen monenlaisia oppimisen paikkoja ja uusien kokemusten syntyä yksin ja vertaisryhmissä ohjaajan tuella. Kysyttäessä nuorilta oppivatko he uusia taitoja, oli suurin osa 44 % sitä mieltä, että uutta on opittu jonkin verran. Toiseksi eniten 33 % oli oppinut paljon ja vain 6 % sitä mieltä, ettei uusia taitoja Zobissa ollut opittu lainkaan.

Zobi-toiminnan yhtenä lähtökohtana on pidetty nuorten osallisuutta. Kysyttäessä nuorilta saivatko he vaikuttaa työtehtäviensä luonteeseen, jakoi mielipiteitä. Suurin osa 44 % koki saaneensa vaikuttaa työtehtäviensä luonteeseen jonkin verran, 6 % ei lainkaan ja 16 % ei osannut sanoa.

Kuvio 3: Kyselyn vastaukset Zobi -Vapaaehtoistyöstä kokemusta, kavereita ja kulttuuria.

Kuviossa 4. tarkastellaan, ovatko vastaajat kokeneet kuuluvansa ryhmään, saanut uusia ystäviä tai kavereita, sekä onko Zobi-toiminnasta ollut vastaajille hyötyä.

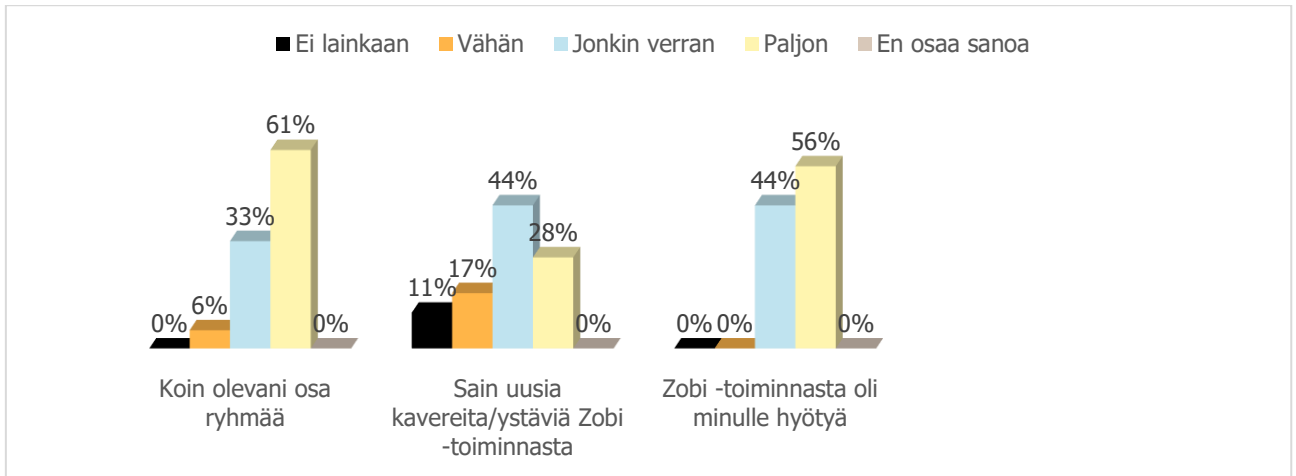
Kyselyn yksi tutkijalle tärkeimmistä kysymyksistä olikin, kokiko nuori kuuluvansa ryhmään ja toteutuiko toiminnan tavoite tältä osin. Suurin osa 61 % koki kuuluvansa ryhmään, 33 % koki jonkin verran kuuluvansa ryhmään ja 6 % koki vähän kuuluvansa ryhmään.

”Kokemusta, kavereita ja kulttuuria” on uusi brändäys, joka syntyi tämän opinnäytetyön työni-meä pohtiessa. ”Kokemusta, kavereita ja kulttuuria” kuvaa seuraavaa kysymysasettelua mielestäni hyvin. Oliko Zobi-toiminnasta oikeasti hyötyä? Suurin osa vastaajista on sitä mieltä, että osallistuminen kannatti ja tämä on tulkittavissa seuraavin tunnusluvuin. 56 % koki toiminnasta olleen paljon hyötyä ja loput 44 % jonkin verran.

Avoimien kysymysten osiossa kysymysnumero 24 keräsi 13 vastausta kysyttäessä ”Kirjoita matkastasi Zobi -nuorena”.

Löysin uusia kavereita tähänkin päivään asti, ja opin huomaamaan kuinka paljon tällaiseen nuorten toimintaan ja kokemuksiin laitetaan panostusta.

Analysoinnin myöhemmässä vaiheessa avataan laajemmin vastauksia kyselyn kysymysnumero 24.

Kuvio 4: Kyselyn vastaukset Zobi -Vapaaehtoistyöstä kokemusta, kavereita ja kulttuuria.

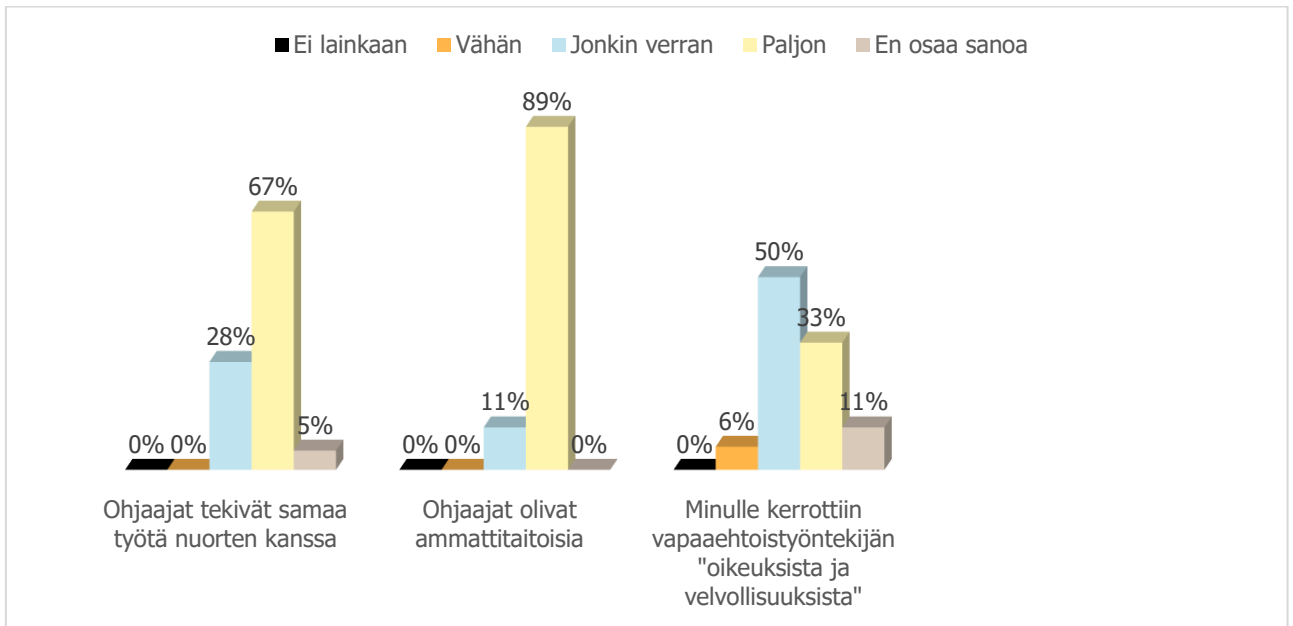
Kuviossa 5. tarkastellaan ohjaajien osuutta Zobi-toiminnassa, kuinka ammattitaitoisina ohjaajia pidetään, sekä onko vastaajille kerrottu vapaaehtoistyöntekijän oikeuksista ja velvollisuuksista.

Zobi -toiminnassa työkerrat ovat noin kahden tunnin mittaisia ja työkerroilla on aina mukana 1–2 nuorisonohjaajaa ohjaamassa, avustamassa ja tekemässä samaa työtä nuorten kanssa. Kysyttäessä tekivätkö ohjaajat samaa työtä nuorten kanssa, oli 67 % sitä mieltä, että ohjaajat tekivät paljon samaa työtä nuorten kanssa, 28 % jonkin verran ja 5 % ei osannut sanoa.

Lähtökohtaisesti kysyttäessä nuorilta ohjaajien ammattitaitoa tällaisella mittarilla tietäen nuorten valmiudet vastata kysymykseen, voisi kysymys olla yhtä hyvin ovatko ohjaajat kivoja. Kysymyksen tärkeydestä tässä kontekstissa voidaan olla montaa mieltä. Halusin tutkijana kuitenkin antaa nuorille mahdollisuuden vastata oman näkemyksen mukaan, kuinka ammattitaitoisina toimintaa ohjanneita ohjaajia nuorten mielestä pidettiin. 89 % vastaajista oli sitä mieltä, että ohjaajat olivat paljon ammattilaisia ja 11 % sitä mieltä, että ohjaajat olivat jonkin verran ammattilaisia.

Kysymys vapaaehtoistyöntekijän oikeuksista ja velvollisuuksista juontaa perinteiseen uusien Zobi-nuorten perehdyttämistilaisuuteen, jossa aiheena ovat vapaaehtoistyön pelisäännöt, oikeudet ja velvollisuudet. Kysymyksellä haluttiin varmistua siitä, oliko näin todellisuudessa tapahtunut ja oliko nuoret perehdytetty tehtäväänsä. 33 % vastaajista oli sitä mieltä, että vapaaehtoistyöntekijän oikeuksista ja velvollisuuksista oli kerrottu paljon, 50 % jonkin verran ja 11 % ei osannut sanoa.

Avoimien kysymysten osiossa kysymysnumero 23 keräsi 16 vastausta kysyttäessä ”Millaisia työtehtäviä Zobissa pitäisi olla?”. Valtaosin vastaukset eivät tuoneet kehitysarvoa, sillä suurin osa vastaajista oli vastannut työtehtävien olleen hyviä ja samanlaisia toivottiin tulevaisuudessakin. Muutama tärkeä huomio vastauksista kuitenkin nousi, kuten esimerkiksi se, että työn tulee myös jatkossa olla taito- ja ikätasoa vastaavaa. Eräs vastaaja toivoisi ruumiillisempaa työtä ja toinen erilaisia töitä tarkemmin kertomatta kuitenkaan millaisia.

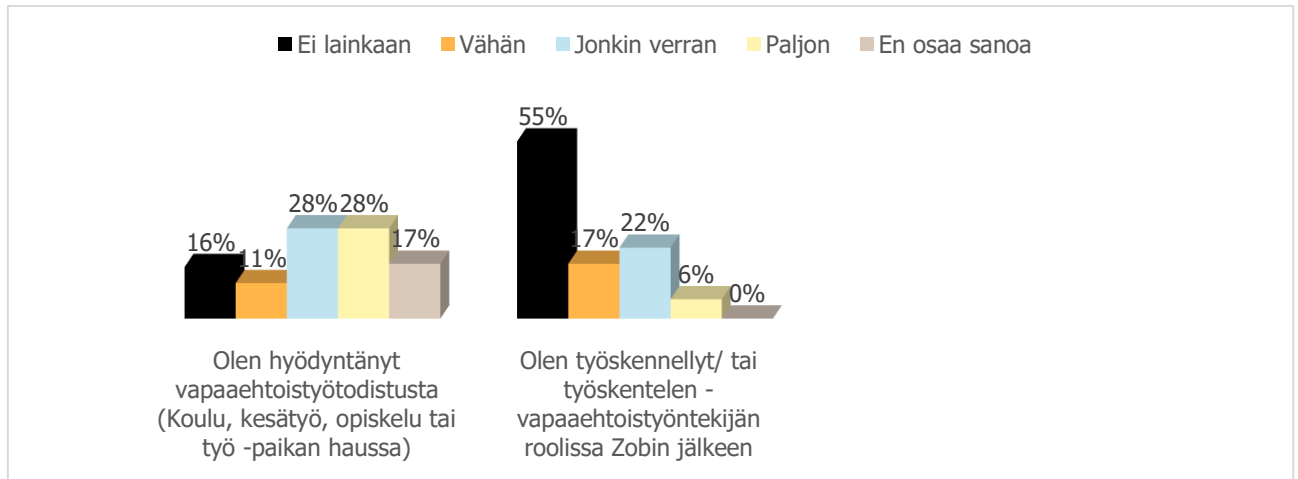

Kuvio 5: Kyselyn vastaukset Zobi -Vapaaehtoistyöstä kokemusta, kavereita ja kulttuuria.

Kuviossa 6. tarkastellaan, onko vastaajat hyödyntäneet Zobi-toiminnasta saatua vapaaehtoistyötodistusta tai työskennellyt vapaaehtoistyöntekijän roolissa Zobi-toiminnan jälkeen.

Zobi-toiminnasta saatava vapaaehtoistyötodistus voi auttaa nuorta muun muassa tulevissa kesätyö- tai opiskelupaikan haussa (Ruuskanen ym. 2016, 7). Myös haastattelujen perusteella voidaan sanoa työnantajien arvostavan Zobi-toiminnasta saatavaa vapaaehtoistyötodistusta. Halusin selvittää, oliko antamastamme vapaaehtoistyötodistuksesta ollut hyötyä ja vastaukset jakautuivat seuraavasti. Paljon hyötyä oli todistuksesta saanut 28 %, jonkin verran 28 %, vähän 11 % ja ei lainkaan 17 %. Tämän kysymyksen kohdalla on kuitenkin huomioitava se tosiasia, että suurin vastaajajoukko oli vuoden 2019 osallistuneita ja 17–18-vuotiaita, joten todistus on mahdollisesti hyödynnettävissä vielä tulevaisuudessa.

Kysyttäessä olivatko toimintaan osallistuneet nuoret toimineet vapaaehtoistyöntekijän roolissa Zobi-projektin päätyttyä, jakaantuivat vastaukset siten, että 55 % ei lainkaan, 17 % vähän, 22 % jonkin verran, 6 % jonkin verran ja 6 % paljon.

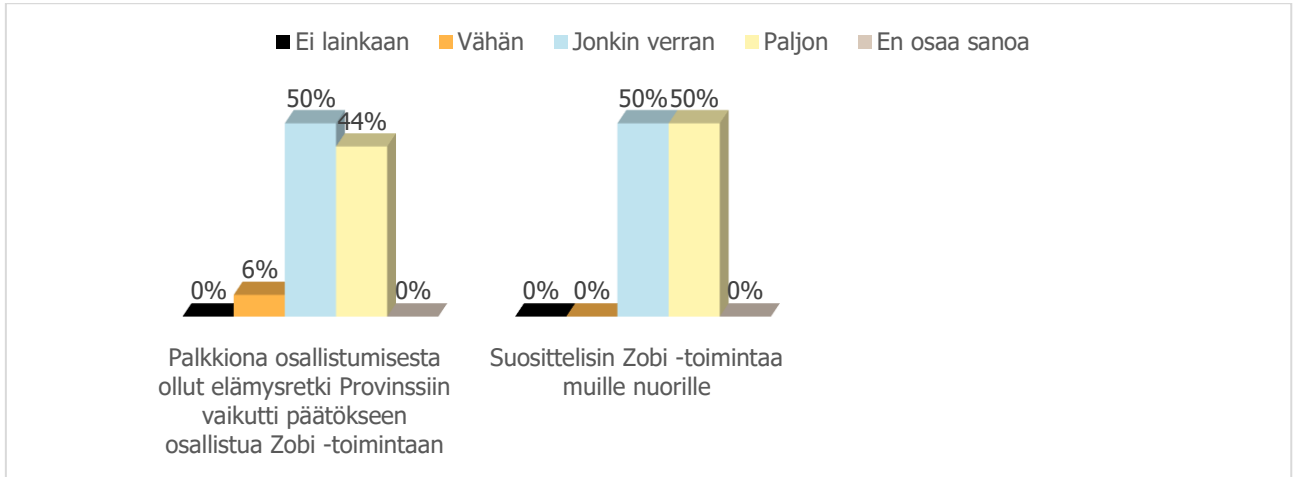

Kuvio 6: Kyselyn vastaukset Zobi -Vapaaehtoistyöstä kokemusta, kavereita ja kulttuuria.

Kuviossa 7. tarkastellaan, onko palkkiona ollut elämysretki Provinssiin vaikuttanut vastaajien päätökseen osallistua Zobi-toimintaan, sekä suosittelisivatko vastaajat Zobi-toimintaa muille nuorille.

Nuoret oppivat yhdessä tekemisen taitoja samalla kartuttaen työkokemusta. Toiminnasta nuori saa työkokemuksen, yhteisöllisen elämysreissun, sekä aiemmin mainittujen oppien ja kokemusten lisäksi vapaaehtoistyötodistuksen, jota nuori voi tulevaisuudessa hyödyntää kesätyön- tai opiskelupaikan haussa. (Ruuskanen ym. 2016, 7.) Kysyttäessä vaikuttiko palkkioireissu Provinssiin päätökseen osallistua toimintaan vastasi 44 % palkkion vaikuttaneen paljon, 50 % jonkin verran ja 6 % vähän. On siis helposti tulkittavissa palkkioireissun olevan hyvinkin motivoiva ”porkkana” osallistamisen välineenä.

Nuorilta kysyttiin, suosittelisivatko he Zobi-toimintaa muille nuorille. Vastaajista 50 % suosittelisi toimintaa paljon ja 50 % jonkin verran. Toiminnan markkinoinnin kannalta luvut ovat merkittäviä.

Kuvio 7: Kyselyn vastaukset Zobi -Vapaaehtoistyöstä kokemusta, kavereita ja kulttuuria.

Osiossa avoimet kysymykset kysymys ”Mikä sai sinut osallistumaan Zobi-toimintaan?” keräsi 16 vastausta. Useasta vastauksesta kävi ilmi, että matka Provinssiin oli yksi vaikuttavimmista tekijöistä osallistua toimintaan. Provinssin lisäksi useammalle merkitsi toiminnasta saatava monipuolinen työkokemus ja vapaaehtoistyötodistus. Myös kavereiden ja ohjaajien merkitystä korostettiin. Itse vapaaehtoistyö kokemuksena, seikkailu ja halu kokeilla uusia asioita nousi vastauksissa esille.

Vapaaehtoistyö, halusin tehdä uusia asioita. Zobin ansiosta uskalsin hakea Kuopio Rockiin töihin ja nyt jo kolmatta kertaa siellä hommissa.

Avoin kysymys, ”Kirjoita matkastasi Zobi -nuorena. Esimerkiksi millaisia työtehtäviä teit, opitko jotain uutta, löysitkö uusia ystäviä, mitä muuttaisit Zobi-toiminnassa?” keräsi 13 hienoa tarinaa.

Lähes poikkeuksetta tarinoissa muisteltiin erilaisia työtehtäviä, kuten lähikauppojen hyllytystyöt, vanhainkodin jutustelutuokiot, lasten- ja nuorten tapahtumat ja puistoalueiden siivoukset. Arvokasta työkokemusta ja uuden oppimista pidettiin merkittävänä osana myös tämän kysymyksen vastauksissa. Uusia tähän päivään saakka pysyneitä ystäviä nostettiin esille, sekä ohjaajien työpanos sai paljon kiitosta. Lähes jokaisen tarinaan liittyi muisto palkkioreissusta Provinssiin.

Zobissa ollessani pääsin keräämään roskia, auttamaan kaupassa muun muassa hyllytyksessä sekä juttelemaan muun muassa muistisairaille palvelutaloon. Pidin tosi paljon tästä kaikesta ja tekisin tällaista ehdottomasti lisää! Opin uutta esimerkiksi

kaupassa hyllytyksestä ja miten siinäkin tehtävässä on tärkeää tuotteiden oikea järjestys ja asettelu. Sain uusia ystäviä, mutta monet tunsin ihan ennestäänkin, joka helpotti ryhmäytymistä ja yhdistymistä! Kaikki tunsivat porukasta joitakin. Oman Zobi kokemuksen perusteella en muuttaisi mitään!

Meillä oli hyvä porukka matkassa ja mielenkiintoisia työtehtäviä Kuopiossa, mm. kaupassa olimme töissä, puistohommissa, ja Aurinkopuiston vanhainkodissa vietimme aikaa vanhusten kanssa. Kaikesta tekemästämme työstä saimme pienen palkkion, ja yhdessä porukalla menimme Seinäjoelle Provinssirockiin. Nauttimaan festaritunnelmasta, (ja kesästä), syömään hyvää ruokaa kuuntelemaan eri artistien musiikkia ja esiintymisiä katsomaan. Meidän ryhmälle oli myös järjestetty fanitapaamisia (Kiitos Sakari Hietalan). Pääsimme liveinä juttelemaan ja näkemään mm. Stig, Nelli Matula, Pyhimys, Maija Vilkkumaa ja Mokoma.

Kyselyn loppuun oli jätetty myös kohta ”Vapaa sana”. Kysymys keräsi 9 vastausta, joissa poikkeuksetta kiiteltiin toiminnan järjestänyttä tahoa hyvin toteutetusta vapaaehtoistyö -projektista.

Zobin kaltaiset hankkeet ovat varmasti jatkossakin tarpeellisia nuorisolle eri paikoissa Suomea. Ylä-asteen TET-harjoittelut eivät usein yksinään kelpaa työkokemukseksi kesätöitä hankkiessa, joten mm. Yhteisölliset vapaaehtoisprojektit ovat hyvä lisä kartuttamana työkokemusta. Tällaiset hankkeet ovat kaikille turvallisia ja lisäävät mahdollisuutta nuorille osallistua oman alueen tapahtumiin ja yhteisöihin, joka voi murrosiässä olla monelle vaikeampaa.

En muuttaisi mitään! ❤️ Ihan huikea kokemus ja välillä muistan mielessäni hetkiä tosi elävästi koko jutusta ❤️

Zobi on ollut kyllä yks parhaista asioista. Ja tottakai reissu myös!

5.4 Toiminnallinen mielipidekysely ja ryhmähaastattelu

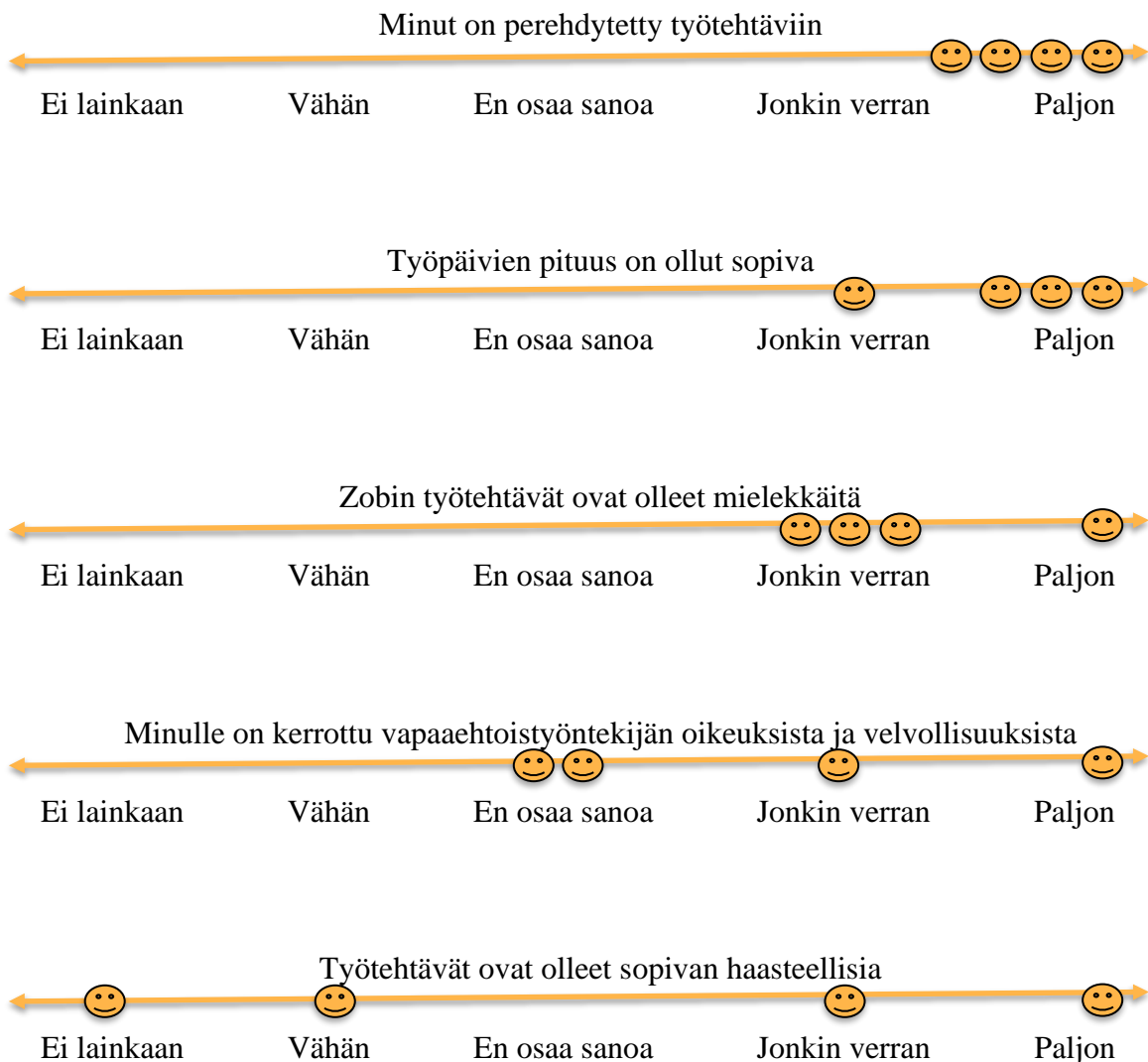
Toiminnallinen mielipidekysely toiminnassa tutkimushetkellä mukana oleville Zobi-nuorille 23.6.2021.

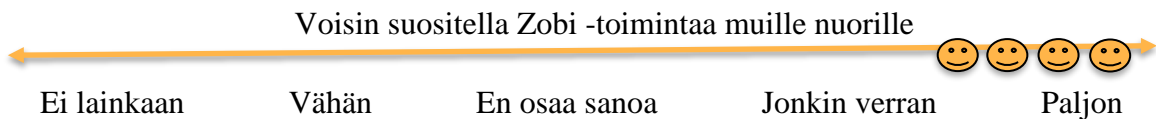
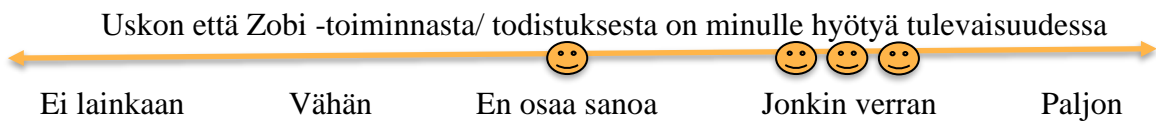
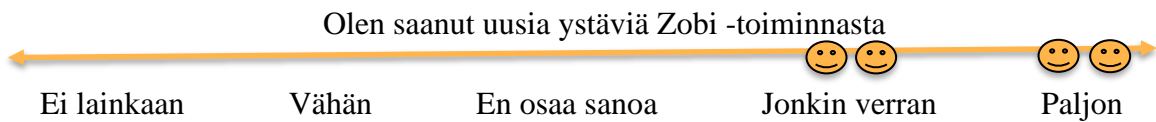
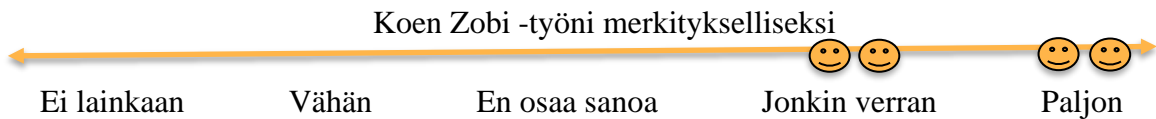
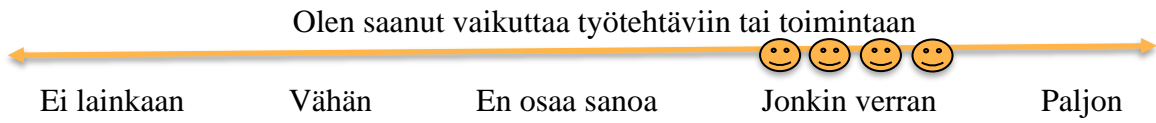
Mielipidekyselyn toteutusvaiheeseen olin pyytänyt kollegan avustamaan kirjaten tulokset ylös, jotta tutkijana pystyin esittämään kysymykset selkeästi samalla havainnoiden tilannetta. Esittäessäni kysymyksiä annoin tilaa myös keskustelulle, joista nousikin todella arvokkaita mietteitä aihealueeseen liittyen.

Toiminnallisen mielipidekyselystä teki mielipidekyselyn toiminnallinen suoritustapa, jossa rakensin värikkäistä kartioista mielipidejanaan numeroituna asteikolla 1–5. Mielipidekyselyssä

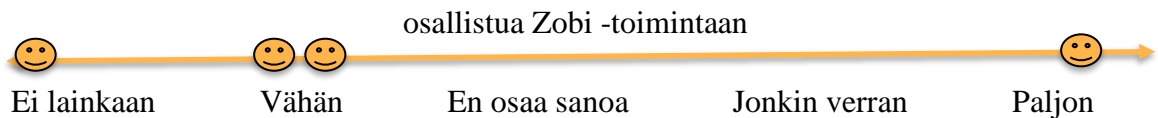
vastaajille esitettiin Zobi-toimintaan liittyviä väittämiä. Vastaajia pyydettiin siirtymään mielipidejanelolla janan vaihtoehtoihin 1–5. 1 ei lainkaan, 2 vähän, 3 jonkin verran, 4 paljon, 5 en osaa sanoa.

Analysoidessani toiminnallisen mielipidekyselyn tuloksia jätin numeroinnit pois helpottaakseni lukijan työtä tulkita vastaajien mielipiteitä. Tämän lisäksi halusin luoda lukijalle kokemuksen siitä, kuinka mielipidejana käytännössä toimii. Muodostin mielipidekyselyn väittämistä janan, johon sijoitin hymynaamat kuvaamaan kyselyn vastaajien vastauksia kunkin esitetyn väittämän kohdalle. Mielipidejanelan saavutettavuuden tueksi jokaisen mielipidejana viiva sisältää vaihtoehtoisen tekstin, jonka lukuohjelma lukee prosenttilukuina esitettyinä.

Palkkiona on yhteisöllinen elämysretki Power Parkkiin. Palkkioreissu vaikutti päätökseeni

Mielipidejanan toteutus oli tutkimuksen yksi hienoimmista hetkistä. Zobi-toiminnassa mukana olevat nuoret osallistuivat työpajaan hyvällä energialla. Tunnelma työpajassa oli rento ja rauhallinen. Työpajaa valmistellessa pohdin tulenko saamaan luotettavia tuloksia aikaan ja kuinka paljon yksilöihin vaikuttaa muun ryhmän paine ja uskaltavatko nuoret siirtyä oman mielipiteen mukaan janalla haluamaansa kohtaan.

Ryhmähaastattelu

Ryhmähaastattelu toiminnassa tutkimushetkellä oleville nuorille oli mielenkiintoinen ja ennen kaikkea arvokas tutkimuksen tavoitteisiin peilaten. Ryhmähaastatteluun osallistui neljä nuorta.

Haastattelusta ilmeni, että syyksi toimintaan osallistumiseen oli vaikuttanut koronarajoitusten tuoma tekemisen puute, vapaaehtoistyöstä saatava todistus, sekä toive mahdollisesta festarikemuksesta.

Työtehtävistä mielekkäimpinä nuoret pitivät kaupassa työskentelyä, sekä yhdessä toteutettua lastentapahtumaa yhteistyössä paikallisen 4H-järjestön kanssa. Kysyttäessä ”kokivatko nuoret oppineensa uusia taitoja meneillään olevan Zobi-toiminnan aikana?”, nousi keskeisimmiksi opituiksi asioiksi ymmärrys siitä, kuinka kauppoissa tuotteiden oikein asettelu on asiakkaan kannalta tärkeää ja itse työ on yllättävän raskasta.

Parhaina asioina koko Zobi-toiminnassa nuoret kokivat yhteiset hetket. Toisilla parhaiksi koettut hetket olivat nuorille tuotettu tapahtuma, kun taas toisille esimerkiksi vierailu kaupungin teatterilla. Yhden vastaajan kommentti nousi mielestäni erittäinkin huomion arvoiseksi, kun hän totesi:

Ei oo tarvinnu pitää turpaa tukossa.

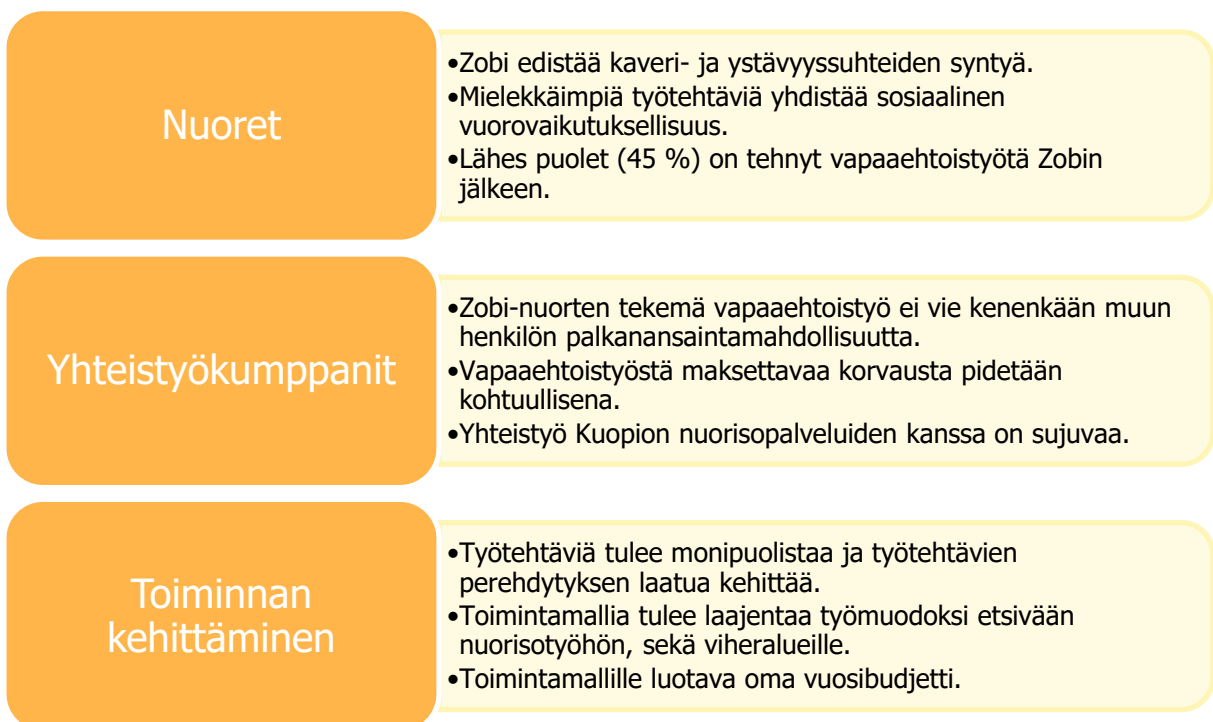
Tällä kommentilla tulkintani mukaan vastaaja tarkoitti sitä, että hän sai ja uskalsi olla oma itsensä. Parasta Zobi-toiminnassa tulkintani mukaan nuorten mielestä on siis se, että toiminnassa saa kokea uusia asioita, olla oma itsensä ja oppia uusia taitoja tuottaen samalla hyvää mieltä toiselle.

Kokemusta siitä, millaisessa roolissa Zobi-ohjaajat mielletään pidin tärkeänä, jonka vuoksi yhtenä kysymyksenä oli ”Millaisena nuoret näkevät ohjaajan roolin Zobi-toiminnassa?” Keskustelussa nuoret kertoivat ohjaajien tehtäviin kuuluneen kannustaminen, auttaminen, vierestä seuraaminen, ohjaaminen ja perään katsominen. Ryhmähaastattelu eteni rennossa tunnelmassa mukavasti keskustellen ja oli aika kysyä ”Millaisia asioita nuoret kehittäisivät Zobi-toiminnassa?” Keskustelussa ilmeni toive työtehtävien monipuolistamisesta. Työtehtävien koettiin olleen ”turhan tavallisia”.

Ryhmähaastattelu ei sujunut aivan odotusteni mukaisesti. Nuoret vastasivat kaikkiin esittämiini kysymyksiin hyvin lyhyesti ja tunnelma haastattellessa oli todella jännittynyt. Ryhmähaastattelulle toivottu keskustelunomaisuus jäi suppeaksi. En voi olla varma, mutta uskallan väittää nuorten tiedossa olevan äänityksen asettaneen hieman paineita ja lisänneen jännitystä.

5.5 Tulosten yhteenveto

Opinnäytetyön lähtökohtina oli selvittää: millaisia kokemuksia Zobi-toimintaan osallistuneilla nuorilla toiminnasta on, millaisia kokemuksia Zobi-toiminnan yhteistyökumppaneilla toiminnasta on, sekä kuinka Zobi-toimintaa tulisi kehittää. Seuraavassa kuviossa on pyritty hahmottelemaan opinnäytetyön keskeisimpiä tuloksia. Kuviossa keskeisimmät tulokset on jaoteltu kolmeen luokkaan: Nuoret, yhteistyökumppanit ja toiminnan kehittäminen. Jokaiseen luokkaan on nostettu kolme merkityksellisintä ja keskeisintä tutkimuksen tulosta.

Jotta yhteenveto ei jäisi otsikkotasolle on keskeisimpiä tutkimustuloksia hyvä käsitellä myös hieman laajemmin. Opinnäytetyön yksi keskeinen johtopäätös on, että Zobi-toiminnan voidaan

sanoa olevan nuorten osallisuutta vahvistava yhteisöllisiä kokemuksia tarjoava, hyvin hedelmällistä tulosta aikaan saava nuorisotyön toimintamalli, jossa korostuu moniammatillinen sektorirajat ylittävä yhteistyö.

Oman näkemykseni mukaan työhön perehdyttäminen on yksi vaatimus sille, että työ koetaan mielekkäänä. Hyvin perehdyttämällä nuori saa paremmat valmiudet suoriutua työtehtävästään sille asetettujen vaatimusten mukaisesti. Tutkimustulosten valossa Zobi-toiminnassa nuorten kokemus on, että perehdytystä on tapahtunut muttei riittävästi. Kehitysajatuksena esitän tilaajalle toiveen perehdytyksen laadun seurantaan, sekä lisäämiseen liittyen.

Työtehtävät Zobi-toiminnassa ovat pääosin olleet varsin pidettyjä. Toiveina nuorilla olisi kuitenkin erilaiset, monipuolisemmat, kuitenkin ikä- ja taitotasoa vastaavat työtehtävät. Tämän tuloksen perusteella esitän tutkimuksen tilaajaa pohtimaan, olisiko yhteistyökumppaniverkoston laajentaminen kannattavaa. Tätä pohtiessa on kuitenkin huomioitava avoimien vastausten ja haastatteluaineistoista nousseiden ”mielekkäimpien” työtehtävien säilyminen. Mielekkäimpinä työtehtävinä Zobi-toiminnassa mielletään olevan sosiaalisia vuorovaikutuksellisia tilanteita sisältävät työt, kuten käynnit ikäihmisten luona palvelutalolla, lasten- ja nuorten tapahtumat, sekä kaupassa työskentely.

Selvittäessä, mitä mieltä nuoret ovat olleet työpäivien kestosta, on minun todettava epäonnistuneeni. Kysymysasettelu oli epäselkeä, jonka vuoksi pimentoon suurelta osin jää, oliko työpäivät kestoltaan sopivia vai liian lyhyitä. Tuloksista voidaan kuitenkin tulkita se, ettei työpäivien kesto ole ollut ainakaan liian pitkä, joka vahvistaa vapaaehtoistyön tuottamisen eettisyyteen liittyvän lainsäädännön siitä, että työ ei saa olla haitaksi nuoren kehitykselle ja työn tulee olla ikään ja voimavaroihin verraten kohtuullista. (Kansalaisareena 2019a.). Työpäivien pituutta pohtiessa, huomion arvoista on myös laki nuorista työntekijöistä (Laki nuorista työntekijöistä 998/1993, 9§). jota sovelletaan vapaaehtoistyöhön muun muassa siltä osin kuinka pitkään ja millä aikavälillä nuori voi työtä tehdä.

Zobissa nuoret oppivat yhdessä tekemisen taitoja samalla kartuttaen työkokemusta. Toimintaa ohjaa myös vahva usko toiminnan välittömistä osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksista. Vapaaehtoistyö kasvattaa ja nuori hyötyy saadessaan hyvän mielen tuottamastaan avusta. (Kansalaisareena 2019a.) Tutkimuksen tuloksista tulkittavissa on, että valta osa nuorista kokee op-

pineensa toiminnasta jotain uutta. Toteutuiko osallisuus? Yksi nuorten osallisuutta mittaava tekijä on se, että vastaajista suurin osa koki saaneensa vaikuttaa työtehtäviensä luonteeseen tai toimintaan joko jonkin verran tai paljon.

Yksi tutkimuksen mielekkäimmistä tuloksista on nuorten kokemus ryhmään kuuluvuuden tunteesta. Tutkimustulokset osoittavat Zobi-toiminnan edistävän kaveri- ja ystävyysuhteiden syntymistä. Tulosten perusteella voidaan tunnustaa Zobiin olevan toimiva ja kasvattava kokonaisuus. Toiminnassa nuori oppii uusia taitoja kartuttaen työkokemusta. Toiminta tarjoaa mahdollisuuden kokea välittömiä osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia. Edellä mainitut tulokset tukevatkin hienosti sitä tosiasiaa, että kaikki toiminnassa mukana olleet nuoret suosittelisivat toimintaa toisille nuorille joko paljon tai jonkin verran.

Zobi-toiminnasta saatavaa vapaaehtoistyötodistusta voidaan pitää merkittävänä. Tutkimustulokset osoittavat, että aiemmin toiminnassa mukana olleista useampi oli hyötynyt todistuksesta. Yhteistyökumppanit pitävät todistusta merkittävänä, sekä toiminnasta saatava todistus nähdään toimivan myös nuoria motivoivana tekijänä hakea mukaan toimintaan. Kokonaisuutena toiminnassa mukana olleet nuoret pitävät toimintaa joko jonkin verran hyödyllisenä- tai paljon hyödyllisenä kokemuksena.

Zobissa nuoret työskentelevät vertaisryhmissä ohjaajien tuella, joka on myös todennettavissa tutkimuksen tuloksista. Vasta tutkimuksen analysointivaiheessa ymmärsin kysyneeni aivan väärää asiaa. Validimpaa tietoa olisi ollut esimerkiksi se, kuinka nuoret ovat kokeneet ohjaajan kanssa yhdessä työskentelyn ja millaisia vaikutuksia yhdessä työskentelyllä toiminnan kannalta on.

Yksi merkittävimmistä tutkimuksen tuloksista on se, että lähes puolet toimintaan aiemmin osallistuneista nuorista on toiminut vapaaehtoistyöntekijän roolissa Zobi-toiminnan päätyttyä joko vähän, jonkin verran tai paljon. Tutkimustulokseen vedoten huomion arvoista on se, että mikäli toimintamalli laajennettaisiin kuntarajat ylittävästi, olisi toiminnan hyöty merkittävä suhteutettuna koko ammattialaan. Kehitysideana tilaajalleni esitän, että toimintaa koordinoivan työryhmän olisi syytä pohtia, voiko nuorisopalvelut tukea nuorta seuraavassa askeleessa kohti vapaaehtoistyöntekijän roolia esimerkiksi tarjoten tieto- ja neuvontapalvelua siitä missä ja millaista vapaaehtoistyötä nuorelle voisi olla tarjolla tulevaisuudessa. Tutkimuksen mukaan Zobi -toimintaa tulisi myös kehittää laajemmaksi kokonaisuudeksi Kuopion nuorisopalveluissa. Zobi -

toiminnasta hyöttyä nuoret, työnantaja, sekä nuorisotyö. Tutkimustulosten perusteella esitän toimintamallia jalkautettavaksi ensisijaisesti Kuopion etsivään nuorisotyöhön, sekä viheralueille. Toiminnasta tehdään näkyvämpää ja toimintamalli ollaan valmiina jakamaan myös kuntarajat ylittävästi.

Zobi-toimintaan osallistuneiden päätökseen vaikuttanut elämysreissu on ollut vaikuttavana tekijänä osallistua toimintaan. Mielenkiintoista on kuitenkin se, että selkeästi kuluvan vuoden Zobi-toiminnassa mukana olevien nuorten päätökseen ei toiminnasta saatava elämysreissu vaikuttanut yhtä suuresti, kuin edellisinä vuosina.

Tutkimuksen mukaan yhteistyökumppaneiden merkitys toiminnassa on suuri. Zobi-toiminnasta saatava hyöty näkyy monisuuntaisesti. Vapaaehtoistyötehtäviä tarjoava taho saa näkyvyyden lisäksi konkreettista hyötyä nuorten tekemästä työstä. Nuoret hyöttyvät auttamisesta syntyneen hyvän mielen lisäksi vapaaehtoistyöstä saatavan monipuolisen ja aidon työelämäkokemuksen merkeissä. Alueellisesti yhteistyön hyöty näkyy suoritettujen työtehtävien vaikutuksista esimerkiksi nuorten oman asuinalueen ympäristössä ympäristön siisteydessä, sekä alueen viihtyvyyden lisääntymisenä nuorten tuottamien tapahtumien muodossa.

United Nation Volunteers Programme UNV: n vapaaehtoistyön periaatteissa mainitaan muun muassa siitä, että vapaaehtoistyö on aina palkatonta, mutta ei korvaa palkkatyötä. Vapaaehtoistyö ei ole ilmainen vaihtoehto, eikä uhka palkkatyölle. (Laasanen 2011, 9.) Tutkimustulokset osoittavat, että nuorten tekemä vapaaehtoistyö Zobi-toiminnassa ei vie kenenkään muun palkanansainta mahdollisuutta ja yhteistyökumppanit pitävät työstä maksettua korvausta kohtuullisena.

Tulosten mukaan työtehtäviä tulee monipuolistaa, kuitenkin siten että hyväksi todetut yhteistyökumppanit ja työtehtävät säilyvät tulevaisuudessakin. Toiminnan yhteistyökumppaneiden merkitystä pyritään korostamaan markkinoidessa toimintaa ja alueellinen hyöty tehdään näkyvämmäksi.

6 POHDINTA

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli kerätä kokemusperäistä tietoa Zobi-toiminnasta hyvin moninäkökantaisesti. Tilaajan tarve toiminnan kehittämiseksi oli yksi työn keskeisimmistä lähtökohdista. Työssäni halusin tarkastella Zobi-toimintaa useasta näkökulmasta, minkä vuoksi opinnäytetyön keskeisimpiä tavoitteita oli selvittää toimintaan osallistuneiden nuorten ja toiminnan yhteistyökumppaneiden näkemyksiä ja kokemuksia Zobi-kokonaisuuden toimivuudesta. Tämän lisäksi halusin tutkimuksella olevan jonkinlainen merkitys ja vaikutus tulevaisuuteen, minkä vuoksi pyrin selvittämään, kuinka toimintaa voitaisi kehittää niin, että se palvelisi kaikkia toiminnan osapuolia.

Käytin työssäni useita eri tutkimusmenetelmiä. Pohdittavaksi jää, oliko useasta tutkimusmenetelmästä enemmän haittaa vai hyötyä?

Usean tutkimusmenetelmän yhdistäminen on yllättävän rankkaa ja aikaa vievää. Toisaalta usean tutkimusmenetelmän käyttäminen opettaa paljon ja haastaa tutkijan ajattelemaan tutkittavaa asiaa hyvin moninäkökantaisesti. Usean tutkimusmenetelmän käyttö vaatii tutkijalta hyvin organisoitua ja järjestelmällistä, sekä hyvin aikataulutettua työtettä, missä koen onnistuneeni melko mallikkaasti.

Monimenetelmällisyys omassa työssäni oli hyvin opettavaista, myöskin aikaa vievää ja usein hyvin haastavaa. Haasteita ei niinkään tuonut tutkimuksen empiirinen vaihe, jossa keräsin tutkimusaineistoa, vaan ennemminkin haasteita minulle aiheutti työn analysointivaihe. Analysointivaihe oli työni raskain vaihe, jonka aikana muistan useasti pohtineeni kysymystä ”miksi valitsin näin monta tutkimusmenetelmää”. Olen jälkepäin pohtinut, olisiko tutkimus ollut laadukkaampi, jos olisin esimerkiksi Webropol-kyselyn sijaan haastatellut muutamaa Zobi-toiminnassa ollutta nuorta yksilö- tai ryhmähaastatteluna, mutta toisaalta Webropol-kysely antoi hyvin kattavan aineiston nopealla aikataululla ja haastatteluiden järjestäminen hyvin vaihtuvien kokoontumisrajoitusten puitteissa olisi voinut olla kyselyäkin haastavampi.

Toinen haastava ja opettavainen, mutta samalla äärimmäisen mielenkiintoinen vaihe opinnäytetyöprosessissa oli työn siistiminen saavutettavuus vaatimusten mukaiseksi. Olen huomioinut

opinnäytetyön saavutettavuuskriteerit tuottamalla muun muassa jokaisen kuvan, kuvion tai kaavion sisälle niille vaaditut vaihtoehtotekstit, jotka näytönlukuohjelma pystyy tulkitsemaan ja opinnäytetyö on näin ollen saavutettavampi.

Opinnäytetyöprosessia aloittaessa pohdin haittaako tutkimustyötäni se tosiasia, että toiminta, jota tutkin on osa omaa nuorisohjaajan työtäni. Koen kuitenkin onnistuneeni erään lehtorin sanoja lainaten ”heittämaan tutkijan lasit päähän” päästen ulos työntekijän roolista tutkijan rooliin yllättävän hyvin.

Onnistuin ajattelemaan työtä ja toimintaa myös kriittisesti. Koen että työni vastaa asettamiini tutkimuskysymyksiin ja tutkimuksesta nousseet tulokset hyödyntävät työelämän kehittämistä konkreettisesti ainakin Kuopion nuorisopalveluiden osalta. Olen kuitenkin myös sitä mieltä, pienellä lisäpanostuksella kerätystä aineistosta ollut mahdollista saada vielä enemmän irti. Kerättyä aineistoa hyödyntäen olisin voinut tuottaa tuotoksena jotain konkreettista, kuten esimerkiksi jonkinlaisen Zobi-toiminnan ohjaajan oppaan tai käsikirjan. Jatkotutkimusmahdollisuutena tällaiselle käsikirjalle toiminnan laajentamisen ja kuntarajat ylittävän jalkauttamisen välineenä voisi olla tarvetta.

Nuorisotyö on ammatillista kasvatustyötä. Tutkimukseni tietoperustassa toin esille yhden nuorisotyön kasvatuksellisen tavoitteen, joka on edistää nuorten kasvu- ja elinoloja siten että jokainen nuori voi saavuttaa paikkansa yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä omien voimavarojensa ja näkemystensä kanssa kokien elämänsä merkitykselliseksi. Tutkimukseni mukaan päätelmänä voidaan sanoa, että Zobi-toiminta on nuorten osallisuutta vahvistava ja yhteisöllisiä kokemuksia tarjoava moniammatillinen nuorisotyön toimintamalli, joka tukee mielestäni nuorisotyön kasvatuksellista tavoitetta hyvin.

6.1 Tilaajan palaute

Opinnäytetyön tilaaja Kuopion nuorisopalvelut on ollut opinnäytetyöprosessissa mukana kannustaen tutkijaa löytämään keinoja Zobi-toiminnan kehittämistä varten. Tämä opinnäytetyö on annettu tilaajalle kommentoitavaksi ja tilaajan palaute on saatu sähköisesti. Tilaajan palaute on hyvin positiivinen ja kehittämistyöhön kannustava. Alla sähköpostitse toimitettu tilaajan palaute:

Opinnäytetyössä on kuvattu hienosti jo brändiksi muodostuneen nuorisotyön muoto Kuopiossa. Opinnäytetyöstä löytyy hyvin perustelut työmuodon jatkokehittämi-

selle, aihe on ajankohtainen ja tehdyn työn pohjalta Zobia on helppo levittää. Sopimuksessa olleisiin tavoitteisiin päästiin ja Zobi -toimintaa on helppo kehittää tutkimuksessa ilmenneiden teemojen mukaisesti. (Sajaniemi 2021).

6.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

”Tieteellinen tutkimus voi olla eettisesti hyväksyttävää ja luotettavaa ja sen tulokset uskottavia vain, jos tutkimus on suoritettu hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla” (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6).

Tieteellisen tutkimuksen kivijalka on tapa toteuttaa tutkimus hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen. Hyvän tieteellisen käytännön toteuttamiseksi Suomessa toimii Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama neuvottelukunta (TENK). Tämä tutkimuseettinen neuvottelukunta työskentelee edistäen hyvää tieteellistä käytäntöä ja on täten tuottanut uudistetun tutkimuseettisen ohjeen yhteistyössä suomalaisen tiedeyhteisön kanssa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 4.) Tutkimuseettisen ohjeen mukaan käytäntöön kuuluu muun muassa se, että tutkija toimii rehellisesti, huolellisesti ja tarkasti läpi tutkimuksen aina suunnittelusta raportointiin. Käytännön tasolla tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että tutkija hyödyntää eettisesti kestäviä lähteitä hankkiessaan tietoa. Hankitun tiedon raportointi ja julkaisu tapahtuu avoimesti, tarkasti ja huolellisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 111–126.)

Käsiteltäessä tutkimuksen luotettavuutta esillä ovat käytetyt tutkimusmenetelmät, tutkimusprosessi ja tutkimusprosessista syntyneet tutkimustulokset. Riippuen tutkimusmenetelmästä voidaan luotettavuutta mitata erilaisin menetelmin ja keinoin. (Toikko & Rantanen 2009, 121.)

Määrällisen tutkimuksen luotettavuutta mitatessa lähestytään aihetta käsitteiden reliabiliteetti ja validiteetti -avulla. Validiteetti tarkoittaa käsitteenä sitä onko tutkimuksessa mitattu juuri sitä asiaa, mitä on tarkoitettu mitata. (Toikko & Rantanen 2009, 121–122.) Tämän opinnäytetyön validiteetti voidaan tunnustaa onnistuneeksi esimerkiksi ottamalla tarkasteluun opinnäytetyön tutkimuskysymys ”Millaisia kokemuksia Zobiin osallistuneilla nuorilla toiminnasta on?” ja peilaamalla tätä Webropol-ohjelmalla tuotettuun kyselyyn. Webropol-kyselyn avulla pyrin selvittämään hyvää tieteellistä tapaa noudattaen vastauksia tutkimuskysymykseen. Kysely toteutettiin huolehtien vastaajan anonymiteetistä. Vastajalle kerrottiin myös, kuinka ja missä tutkimustuloksia tullaan hyödyntämään ja kuka tuloksia käsittelee.

Reliabiliteetti puolestaan selvittää tutkimuksen tuotettavuutta, johon liittyy esimerkiksi todennus siitä ovatko tutkimusmenetelmät olleet toimivia (Toikko & Rantanen 2009, 122). Tässä

opinnäytetyössä reliabiliteetti on todennettavissa muun muassa Webropol-kyselyn kysymysasetteluissa, joissa on yhdistetty monivalintakysymyksiä, sekä avoimia kysymyksiä, siten että samaa asiaa on kysytty usealla eri tavalla.

Laadullisen tutkimuksen yksi keskeisimmistä luotettavuutta mittaavista tekijöistä on aineiston saturaation saavuttaminen. Saturaation saavuttaminen tarkoittaa sitä, että tutkimusmenetelmät eivät enää tuota lisätietoa tutkittavasta asiasta ja näin ollen aineisto kyllääntyy, eli saavuttaa saturaation. (Toikko & Rantanen 2009, 124.) Opinnäytetyössä uskon päässeeni hyvin lähelle saturaation syntymistä. Saturaation täydellinen saavuttaminen tutkimuksessani olisi vaatinut onnistuneet yhteistyökumppanihaastattelut, jotka eivät kuitenkaan täysin onnistunut haastattelujen peruuntumisten vuoksi.

Tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä voidaan siis lisätä ja mitata monin keinoin ja menetelmin. Yksi yleisesti käytetty laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisäävä tekijä on aineistotriangulaatio, eli eri tutkimusmenetelmin kerätyn aineiston yhteiskäyttö samaisen tutkimuskysymyksen selvittämiseksi. (Toikko & Rantanen 2009, 124.) Opinnäytetyössä aineistotriangulaatiota on hyödynnetty keräten tutkimustietoa yhdistäen useita tutkimusmenetelmiä.

Olen perehtynyt opinnäytetyöni aiheeseen, keräten lähdeaineistoni ammattikorkeakoulutasoisen tutkimuksen vaatimusten mukaisesti huomioiden tutkimuseettiset ohjeistukset huolellisesti. Opinnäytetyöstä tehty suunnitelma on käsitelty opinnäytetyötäni ohjaavan lehtorin, sekä opinnäytetyön tilaajan kanssa. Opinnäytetyötäni varten kerätty aineisto on kerätty kaikkien osapuolten kanssa sovitulla tavalla huomioiden tutkittavien henkilöiden anonymiteetistä. Kaikki tutkimuksessa syntynyt aineisto on säilytetty huolella siten, että aineistoon pääsy on salatun tiedoston suojassa ainoastaan tutkijalla. (Arene 2019.) Edellä mainitut asiat huomioiden voidaan tulkita opinnäytetyön vastaavan aiemmin mainittuja TENK: in ohjeistuksia, sekä Humanistisen ammattikorkeakoulun opinnäytetyövaatimuksia noudattavaksi opinnäytetyöksi.

6.3 Kehittämis- ja jatkotutkimusehdotukset

Tutkimuksen tuottamat tulokset eivät tule jäämään ainoastaan opinnäytetyöraamien sisälle, sillä tämän opinnäytetyön kirjoittaja työskentelee opinnäytetyön tilaajan palveluksessa ohjaten kyseessä olevaa Zobi-toimintaa. Zobi-toiminnasta kerättyjen tulosten perusteella Zobi-toimintaa kehittäviin toimiin on jo ryhdytty. Toimintamallina Zobi tullaan kirjaamaan osaksi vuosittaista

toimintasuunnitelmaa. Tutkimustulosten perusteella, Zobi-toimintamallia esitetään jalkautettavaksi Kuopion etsivään nuorisotyöhön, sekä viheralueille.

Kehittämisideana noussut nuorten toive monipuolisemmista työtehtävistä otetaan huomioon suunnitelmassa ja solmiessa tulevia yhteistyökumppanuuksia alueilla. Mikäli toimintamalli saadaan jalkautettua Kuopion viheralueille tulevat yhteistyötahot, sekä työtehtävät monipuolistumaan merkittävästi. Tätä uudistusta tehtäessä on otettava huomioon tutkimuksessa noussut kehitysehdotus, jonka mukaan viestintää yhteistyökumppaneiden ja Zobi-toimintaa ohjaavan tahon välillä on kehitettävä.

Kehittämis- ja jatkotutkimusehdotuksena tämän tutkimuksen tulosten perusteella Zobi-toiminnan vaikuttavuuden huomioiden toimintamallista voisi tuottaa Zobi-toiminnan käsikirjan tai ohjaajan oppaan. Tällainen teos mahdollistaisi matalamman kynnyksen toiminnan jalkauttamista ajatellen.

Vapaaehtoistyötä ja vapaaehtoistoimintaa toteutetaan kansainvälisesti ympäri maailmaa. Zobi kokonaisuutta voisikin tarkastella myös kansainvälisestä näkökulmasta käsin. Ottaen tarkasteluun esimerkiksi kansainvälisen nuorten vapaaehtoistyötä tarjoavan toimijan Euroopan solidaarisuusjoukot, joka toimii opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudessa, pitää sisällään yllättävän samoja tavoitteita ja arvoja Zobi-toiminnan kanssa. Yhteneviä tavoitteita Euroopan solidaarisuusjoukkojen ja Zobi-toiminnan välillä ovat muun muassa tavoite vahvistaa nuorten työelämätaitoja ja kokemusta aktiivisesta kansalaisuudesta. (Finnish National Agency For Education 2021). Nämä yhtymäkohdat huomioiden kehittämisideana näen mahdollisen Zobi-toiminnan kansainvälistymisen ja mahdollisen yhteistyön Euroopan solidaarisuusjoukkojen kanssa. Zobi-toiminnan jalkauttamisen kannalta huomion arvoista on myös se, että Opetushallitus tukee suomalaisen yhteiskunnan kehitystä ja kansainvälistymistä muun muassa jakamalla rahoitusta erilaisiin kokeilu- ja kehittämishankkeisiin (Opetushallitus 2021).

LÄHTEET

- Arene 2019. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. Viitattu 30.8.2021. <https://opiskelijanopas.humak.fi/wp-content/uploads/sites/5/2021/03/Opinnaytetyon-eettisten-suositusten-muistilista.pdf>
- Finnish National Agency For Education 2021. Vapaaehtoispalvelu. Viitattu 8.9.2021. <https://www.oph.fi/en/node/877>
- Haastateltava 1, 2021. Työntekijä. Kuopio 9.7.2021. Haastattelija: Olli Koivumies
- Haastateltava 2, 2021. Työntekijä. VS: Zobinuoret/Haastattelu. Email olli.koivumies@humak.fi. Viitattu 15.9.2021.
- Hautio, Minna 2020. Haastattelu tiedonhankintamenetelmänä. Viitattu 16.5.2021. <https://www.youtube.com/watch?v=IIS4vg9ml2U>
- Heikkilä, Tarja 2014. Tilastollinen tutkimus. Edita Publishing Oy. Painos 9. Viitattu 20.8.2021
- Humanistinen Ammattikorkeakoulu 2016. Hankkeesta. Viitattu 25.1.2021. <https://nuorizaaristo.humak.fi/hankkeesta/>
- Ilo olla nuori 2018. Nuorisopalveluiden toimintaohjelma 2017–2020. Kuopion kaupunki. Viitattu 5.2.2021. https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7757867/IloOllaNuori_2018.pdf/43073857-d38b-4be3-b1f0-c55da0b7fc16
- Kansalaisareena 2019. Nuorten vapaaehtoistyön käsikirja. Voivatko alaikäiset tehdä vapaaehtoistyötä. Viitattu 14.6.2021. <https://kansalaisareena.fi/aineistoa/nuorten-vapaaehtoistyon-kasikirja/voivatko-alaikaiset-tehda-vapaaehtoistyot>
- Koivumies, Olli 2021. Ohjaajien ideariihä kuvat. Ei julkaistu. Viitattu 7.7.2021.
- Kuopion kaupunki 2019a. Kasvun ja oppimisen palvelualue. Viitattu 10.2.2021. <https://www.kuopio.fi/kasvun-ja-oppimisen-palvelualue>
- Kuopion kaupunki 2019b. Yleis-esittely. Viitattu 10.2.2021. https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7426445/Kuopio_yleisesittely_2019%281%29.pdf/f3445752-c291-44a7-bb3d-11917e6a501c
- Kuopion kaupunki 2021. Kuopio-esittely. Viitattu 10.2.2021. <https://www.kuopio.fi/fi/kuopio-tietoa>
- Kuopion nuorisopalvelut 2020. Kokouspöytäkirja 13.3.2020. Ei julkaistu. Viitattu 6.7.2021.
- Laki nuorista työntekijöistä 1993/998. Annettu Helsingissä 2002. Viitattu 24.3.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930998>
- Laasanen, Juhani 2011. Raportteja 70. Vapaaehtoistyön kansantaloudelliset vaikutukset. Viitattu 16.6.2021 <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/225281/Raportteja70.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Loppuraportti 2016. Kuopion Saaristokaupungin nuoret kansalaiset – NuoriZaaristo. Ei julkaistu. Viitattu 7.7.2021

- Majalahti, Merja & Tuomela, Jaana & Virén Ulla-Maija 2017. Vapaaehtoistoiminnan info. Satakunnan yhteisökeskus. Viitattu 24.3.2021. <https://www.yhteisokeskus.fi/wp-content/uploads/2017/08/Satakunnan-Vapaaehtoistoiminnan-Info-2017.pdf>
- Nuorisolaki 1285/2016. Annettu Helsingissä 21.12.2016. Viitattu 23.3.2021. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>
- Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy. Viitattu 22.6.2021
- Opetushallitus 2021. Kehittäminen ja kansainvälisyys. Viitattu 8.9.2021. <https://www.oph.fi/fi/kehittaminen-ja-kansainvalisyys>
- Pitkälähti-Petosen Asukasyhdistys ry 2021. Toiminta. Viitattu 24.8.2021. <https://ppay.fi/>
- Po1nt 2021. Nuorten portaali. Viitattu 3.9.2021. <https://po1nt.fi/kuopio/yhteystiedot/>
- Ruuskanen, Maiju & Hakoluoto, Tanja & Saaranen-Kauppinen, Anita 2016. Zoutaa ja Huopaa: NuoriZaaristo hankkeen työkirja. Viitattu 25.1.2021. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/122333/978-952-456-256-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Sademies, Jenni & Kostiainen, Aino 2013. Vapaaehtoistyöhön liittyvät lait Suomessa. Vapaaehtoistyöhanke VETY. Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy. Viitattu 24.3.2021. https://www.kierratyskeskus.fi/files/7635/Vapaaehtoistyohon_liittyvat_lait_suomessa_VETY_verkko.pdf
- Sajaniemi, Asta 2021. VS: Ollin opinnäytetyö. Email olli.koivumies@humak.fi. Viitattu 10.9.2021.
- Suomen nuorisovaltuuskunta Allianssi & Nuorisovaltuuskunta- ja liikunta-alan asiantuntijat ry 2020. Nuorisotyön ammattieettiset ohjeet. Viitattu 22.3.2021. <https://www.alli.fi/sites/default/files/2020-09/NEO-esite%202020%20%28nettiversio%29.pdf>
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Viitattu 16.6.2021.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. pdf. Viitattu 29.8.2021. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf
- Työturvallisuuslaki 2002/738. Annettu Helsingissä 2002. Viitattu 24.3.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738#L6P55>
- UNVolunteers 2021. Who we are. Viitattu 8.6.2021. <https://www.unv.org/about-unv/who-we-are>
- Vilkka, Hanna 2015. Tutki ja kehitä. Kustannusyhtiö PS-Kustannus. Uudispainos 2017. Viitattu 20.8.2021
- Zobi -toiminnan vuosikello-suunnitelma 2021. Ei julkaistu. Viitattu 10.9.2021.

LIITTEET

Liite 1. Zobi-toiminnan vuosikello suunnitelma 2021.

<u>TAMMIKUU</u>	<u>HELMIKUU</u>	<u>MAALISKUU</u>
<p>Zobiohjaajien kokous</p> <ul style="list-style-type: none"> - Työnjako - Toimintasuunnitelma esimiehelle ja nuorisotyösuunnittelijalle <p>Yhteistyökumppani hankinnat ja -sopimukset</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarjotaan vapaaehtoistyötä yrityksiin ja yhteisöihin - Sovitaan yritykseen kohdennettu henkilötuntimäärä, kulukorvaus ja vastuasiat 	<p>Zobiohjaajien kokous</p> <p>Mainokset</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mainoksen visuaalinen ilme - Flaijerimainoksia jaettavaksi 100-150kpl 	<p>Zobiohjaajien kokous</p> <p>Mainokset someen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Instagram - Facebook - Point.fi <p>Mainokset Wilmaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alueen yläkoulun 8.-9.-luokkalaisille ja heidän vanhemmilleen <p>Valintakyselyn luonti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zobiin hakevien nuorten "etähaastattelu" kyselyn avulla <p>Vapaaehtoistyöpäivien aikataulutus yrityksiin</p> <p>Elämysreissun käytännöt</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kuljetustarjouspyyntö - Majoitus - Yhteys provinssiorganisaatioon
<u>HUHTIKUU</u>	<u>TOUKOKUU</u>	<u>KESÄKUU</u>
<p>Zobiohjaajien kokous</p> <p>Jalkautuva markkinointi alueen yläkoulussa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Välituntitoiminnan yhteydessä <p>Hakuaika auki</p>	<p>Zobiohjaajien kokous</p> <ul style="list-style-type: none"> - Valinnat (Ohjaajatiimi valitsee kyselyn vastausten perusteella) - Elämysreissun riskianalyysi ja turvallisuussuunnitelma hyväksyttäväksi esimiehelle <p>Zobitapaamiset x3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ryhmäytys - Infotilaisuus - WhatsApp ryhmän luonti - Lupalappu/ennakkotietolomake kotiin täytettäväksi - Vapaaehtoistyön perusteet - Työelämävalmiuksia edistävää koulutusta (4H toteuttaa) - Vapaaehtoistyöpäivien kalenterointi <p>Vapaaehtoistyöpäivät</p> <ul style="list-style-type: none"> - Iltapainotteisia työhöntutustumisia 2-4krt <p>Some</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toiminta näkyväksi (Nuorisopalveluiden instagram, alueen nuorisotilojen instagram, point.fi) 	<p>Vapaaehtoistyöpäivät</p> <p>Some</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toiminta näkyväksi (Nuorisopalveluiden instagram, alueen nuorisotilat, point.fi) <p>Zobitapaamiset</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reissuinfo - Reissun ennakkotietolomake kotiin täytettäväksi <p>Zobinuorten tuottama Lasten- ja nuorten tapahtuma</p> <p>Työhön tutustumiset</p> <p>Elämysreissu</p> <p>Vapaaehtoistyötodistukset</p> <p>Nuorten palaute</p>

Liite 2. Vuoden 2021. Zobi-mainos.

ZOBI 2021

Vapaaehtoistyöstä kokemusta, kavereita ja kulttuuria!

Tee hyvää asuinalueellasi, tutustu tyyppeihin ja rokkaa Provinssissa!

Olisitko sinä tuleva Zobinuori?

Teemme keväästä alkukesään 20-30 tuntia vapaaehtoistyötä nuorten asuinalueella. Siivoamme ympäristöä, auttelemme kaupassa, olemme mukana alueen tapahtumissa ja tutustumme työpaikkoihin. Mukaan lähtee nuorisonohjaajia tekemään yhdessä duunia ja opastamaan tarvittaessa. Yhteistyökumppaneina ovat alueella toimivat yritykset ja yhteisöt.

Sinä saat **todistuksen** jossa on mainittu projektin yleiskuvauksen lisäksi tekemäsi työtehtävät. Zobi antaa sinulle työkokemusta ja uusia taitoja, joista on hyötyä tulevaisuudessa, esimerkiksi kesätyönhaussa.

Zobiin valitaan mukaan 12 eteläisen Kuopion alueella asuvaa nuorta, jotka ovat yli 14-vuotiaita.

Projektiin osallistuneet nuoret tekevät yhdessä nuorisonohjaajien kanssa reissun **Provinssiin**, luonnollisesti kivan ja kovan duunin jälkeen ilmaiseksi. Reissu tehdään 2.-4.7.2021

Noudatamme tarkoin viranomaisohjeistuksia, muutokset ovat mahdollisia.

HAE mukaan : Laita tekstari tai wappi Nuorisonohjaaja Olli Koivumiehelle 31.3.2021 mennessä.

Kerro viestissä nimesi, ikäsi ja kotiosoitteesi - otamme sinuun yhteyttä.

Olli Koivumies | 044 718 2686 | olli.koivumies@kuopio.fi

Liite 3. Zobi 2021. rekrytointikysely.

Zobi 2021

Tämän kyselyn perusteella tulemme valitsemaan kesälle 2021, 12 innokasta Zobinuorta.
Älä ota paineita, täytyä vain rehellisesti ja voi olla että sinä olet tuleva Zobinuori!

Kerro etu- ja sukunimesi? *

Oletko hakenut kesätöitä kesälle 2021? *

Jos olet hakenut, onko sinut valittu kesätöihin kesälle 2021? Ja minne?

Kerro muutamalla sanalla, miksi juuri sinut tulisi valita Zobiin? *

Haetko Zobiin yksin, vai kaverin/kavereiden kanssa? Kenen? *

Pystytkö järjestämään itsellesi vapaa-aikaa Zobotöihin| touko- ja kesäkuulle? (toukokuussa pääasiassa iltatöinä koulun jälkeen, kesäkuussa myös aamutöitä) *

Onko sinulla touko- kesäkuun aikana joitain tiettyjä päiviä, jolloin et millään pysty osallistumaan Zobotöihin? Mitkä päivät?

Yhteinen reissumme Provinssi festareille järjestetään 2.-4.7.2021 Pääsetkö osallistumaan reissuun? (Muutokset mahdollisia koronarajoitukset huomioiden)

Nimeä muutama sinua kiinnostava artisti Provinssi 2021 festareilta? Linkki festariohjelmaan: <https://www.provinssi.fi/ohjelma/> *

Onko sinulla jotain muuta mitä haluat valitsijaraadille kertoa?

Liite 4. Zobi-ohjaajien ideariihii.

Zobi -ohjaajien ideariihi 24.6.2021

Virittäytyminen

Valitse pöydältä fiiliskortti, joka kuvaa jotain mieleen painunutta muistoa tai hetkeä Zobi -toiminnan varrelta. Valmistaudu jakamaan tilanne muille ohjaajille.

Post it 1. Kysymykset

1. Mikä on ohjaajan rooli, mitä työtehtäviä toiminnan ohjaamiseen kuuluu?
2. Miksi nuorten vapaaehtoistyön mahdollistaminen on tärkeää?
3. Mitä Zobi -ohjaaja voi tehdä, että nuoret sitoutuu toimintaan?
4. Mikä motivoi sinua ohjaamaan Zobi – toimintaa?
5. Mikä merkitys toiminnan yhteistyökumppaneilla on toiminnassa?
6. Kuinka yhteisöllisyys ja osallisuus näkyy toiminnassa?
7. Hyöty ammattialalle (Voisiko toiminta jalkautua muihin kuntiin tai jopa kansainvälisesti?)
8. Vapaa sana?

Vartissa pakettiin

kellotettu 2min/hlö vapaa puheenvuoro. Aiheena Zobi -toiminnan kehittäminen. Apusanoina innovointiin: Osallisuus, yhteisöllisyys, vapaaehtoistyö ja Zobi

Liite 5. Toiminnallinen mielipidekysely ja ryhmähaastattelu.

Toiminnallinen mielipidekysely ja ryhmähaastattelu 23.6.2021

Toiminnallinen mielipidekysely

1. Zobiin työtehtävät ovat olleet mielekkäitä.
2. Työpäivien pituus on ollut sopiva.
3. Työtehtävät ovat olleet sopivan haasteellisia.
4. Olen saanut vaikuttaa työtehtäviin tai toimintaan.
5. Koen Zobi -työni merkitykselliseksi.
6. Minut on perehdytetty työtehtäviin.
7. Minulle kerrottu ”vapaaehtoistyöntekijän” oikeuksista ja velvollisuuksista.
8. Olen saanut uusia ystäviä Zobi -toiminnasta.
9. Palkkiona osallistumisesta on yhteisöllinen elämysretki Power parkkiin. Palkkioreissu vaikutti päätökseeni osallistua Zobi -toimintaan.
10. Uskon että Zobi -toiminnasta/todistuksesta on minulle hyötyä tulevaisuudessa.
11. Voisin suositella Zobi -toimintaa muille nuorille.

Ryhmähaastattelu

1. Mikä sai sinut osallistumaan Zobi -toimintaan?
2. Mikä on ollut mielekkäin työtehtävä Zobi -toiminnassa?
3. Millaisia työtehtäviä Zobiissa pitäisi mielestäsi olla?
4. Oletko oppinut uusia taitoja Zobi -toiminnassa?
5. Zobi -toiminnassa parasta on ollut?
6. Zobi -toiminnassa ei niin hyvää ollut? Mikä?
7. Mikä on Zobi -ohjaajan rooli Zobi -toiminnassa?
8. Mitä kehittäisit Zobi -toiminnassa?

Liite 6. Haastattelukutsu.

Hei!

Lähestyn sinua nuorten vapaaehtoistyö -projekti **Zobiin** liittyen. Olette ollut mahdollistajana projektin toteutuksessa useana vuonna minkä vuoksi haluaisin keskustella toiminnasta kanssanne hieman syvemmin lyhyen haastattelun muodossa.

Nuorisonohjaajan työni ohella opiskelen Humanistisessa ammattikorkeakoulussa Yhteisöpedagogin opintoja. Osana opintoja työstän opinnäytetyötä, jonka aiheena on Zobitoiminnan kehittäminen.

Kysymykseni kuuluukin, olisiko sinulla hetki aikaa pienelle haastattelulle toimintaan liittyen? Alla kysymykset, jotka tulen mahdollisessa haastattelussa esittämään.

1. Mikä vaikutti siihen, että osallistuitte Kuopion nuorisopalveluiden tuottamaan Zobiprojektiin vapaaehtoistyön mahdollistajana?
2. Oliko tehdystä vapaaehtoistyöstä konkreettista hyötyä?
3. Kuinka yhteistyö Kuopion nuorisopalveluiden kanssa sujui?
4. Mitä toivotte toimintaan osallistuvan nuoren saavan vapaaehtoistyöstä työpaikallanne?
5. Oliko maksamanne korvaus nuorten tuottamasta työstä mielestänne kohtuullinen?
6. Viekö toimintaan osallistuva nuori jonkun muun mahdollisen henkilön työn-/palkan - ansaintamahdollisuuden?
7. Mitä tai millaisia asioita kehittäisit toiminnassa?
8. Vapaa sana?

Haastattelu äänitetään ja litteroidaan. Litteroitu teksti hyödynnetään osaksi tulevaa opinnäytetyötäni. Äänitällemme säilytetään salatussa muodossa pilvipalvelussa, jonka käyttöoikeus on ainoastaan minulla. Haastattelun voi halutessaan antaa nimettömänä. Äänitällemme hävitetään opinnäytetyön valmistuttua 16.9.2021 mennessä.

Sopisiko sinulle lyhyt haastatteluhetki tulevalla viikolla (viikko 27.)? Haastattelu voidaan toteuttaa sovituissa paikoissa kasvotusten tai esimerkiksi etäyhteyksin [teams](#) sovelluksella.

Ystävällisin terveisin

Nuorisonohjaaja, Yhteisöpedagogi AMK opiskelija
Olli Koivumies

Liite 7. Vapaaehtoistyöstä kokemusta, kavereita ja kulttuuria Webropol-kysely.

Vastaa sinulle sopivin vaihtoehto

Tämä kysely on toteutettu Kuopion nuorisopalveluiden Zobitoimintaan vuosina 2015-2019 osallistuneille nuorille.

Kysely on osa yhteisöpedagogi AMK opintoihin kuuluvan kehittämistehtävän tutkimustyötä. Kyselyn avulla pyrimme kehittämään zobitoimintaa.

Kyselyyn vastataan nimettömästi ja kyselyn vastauksia käsittelee kyselyn tuottaja.

Kyselyn tuottaa: Yhteisöpedagogi AMK opiskelija Olli Koivumies

Kyselyyn vastattava 18.7.2021 mennessä. Vastaaminen vie aikaa noin 15 minuuttia.

1. Status

- Opiskelija
- Työtön
- Työntekijä
- Yrittäjä
- Joku muu

2. Ikä

- 15-16v
- 17-18v
- 19-20v
- 21-22v
- yli 23v

3. Vuosi jolloin olit mukana Zobitoiminnassa

- 2015

- 2016
- 2017
- 2018
- 2019

4. Zobin työtehtävät olivat mielekkäitä

- Ei lainkaan
- Vähän
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

5. Koin olevani osa ryhmää

- Ei lainkaan
- Vähän
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

6. Työpäivien pituus oli liian pitkä

- Ei lainkaan
- Vähän
- Jonkin verran
- Paljon

- En osaa sanoa

7. Sain vaikuttaa työtehtävien luonteeseen

- Ei lainkaan
 Vähän
 Jonkin verran
 Paljon
 En osaa sanoa

8. Opin uusia taitoja Zobitoiminnassa

- Ei lainkaan
 Vähän
 Jonkin verran
 Paljon
 En osaa sanoa

9. Koin Zobytyöni merkitykselliseksi

- Ei lainkaan
 Vähän
 Jonkin verran
 Paljon
 En osaa sanoa

10. Minut perehdytettiin työtehtäviin

- Ei lainkaan
- Vähän
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

11. Minulle kerrottiin vapaaehtoistyöntekijän "oikeuksista ja velvollisuuksista"

- Ei lainkaan
- Vähän
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

12. Sain uusia kavereita/ystäviä Zobitoiminnasta

- Ei lainkaan
- Vähän
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

13. Ohjaajat tekivät samaa työtä yhdessä nuorten kanssa

- Ei lainkaan
- Vähän
- Jonkin verran

- Paljon
- En osaa sanoa

14. Ohjaajat olivat ammattitaitoisia

- Ei lainkaan
- Vähän
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

15. Palkkiona osallistumisesta ollut elämysretki Provinssiin vaikutti päätökseeni osallistua Zobitoimintaan

- Ei lainkaan
- Vähän
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

16. Zobitoiminnasta oli minulle hyötyä

- Ei lainkaan
- Vähän
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

17. Suositteletisin Zobitoimintaa muille nuorille

- Ei lainkaan
- Vähän
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

18. Olen hyödyntänyt vapaaehtoistyötodistusta (Koulu, kesätyö, opiskelu tai työ -paikan haussa)

- Ei lainkaan
- Vähän
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

19. Olen työskennellyt/ tai työskentelen -vapaaehtoistyöntekijän roolissa Zobin jälkeen

- Ei lainkaan
- Vähän
- Jonkin verran
- Paljon
- En osaa sanoa

Vastaa omin sanoin

20. Mikä sai sinut osallistumaan Zobitoimintaan?

21. Mikä oli mielekkäin työtehtävä Zobitoiminnassa?

22. Millaisia työtehtäviä Zobitoiminnassa pitäisi olla?

23. Kirjoita matkastasi Zobinuorena. Esimerkiksi "Millaisia työtehtäviä teit, opitko jotain uutta, löysitkö uusia ystäviä, mitä muuttaisit Zobitoiminnassa?"

24. Vapaa sana

--